
SAMEN WERKEN AAN DE TOEKOMST

WAALWIJK
2025

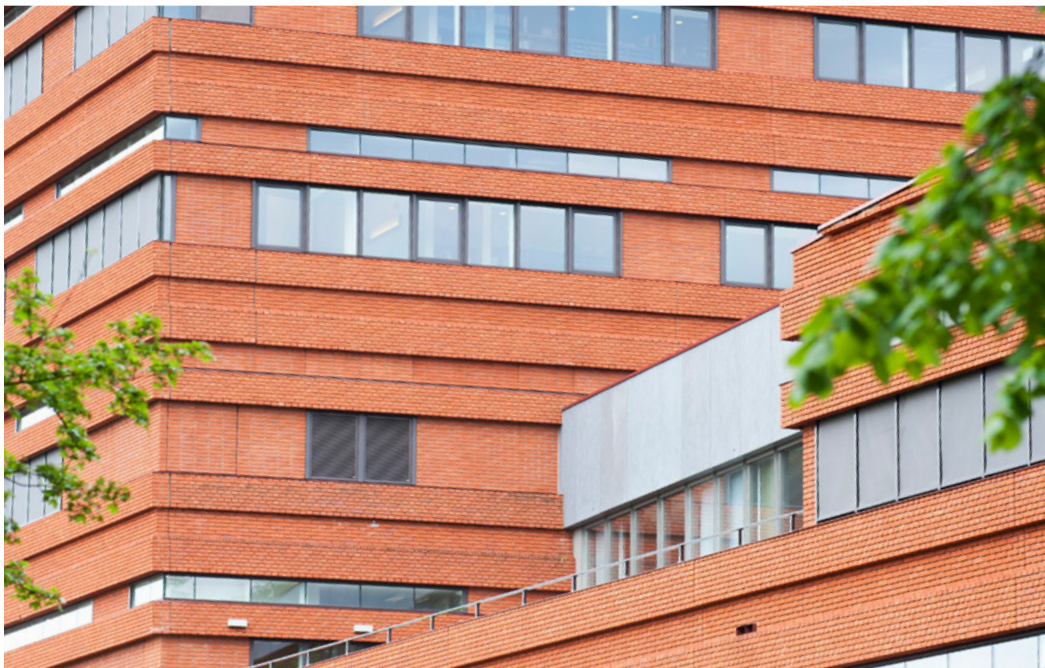

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING	4
VOORWOORD	8
PROFIELSCHETS WAALWIJK NU	10
1. VOORUITKIJKEN	13
1.1 Missie en ambities	14
1.2 Doelstellingen: het Waalwijken L.A.B.	14
1.2.1 Leefklimaat	16
1.2.2 Arbeidsmarkt: vraag en aanbod in balans	23
1.2.3 Bereikbaarheid: overal makkelijk kunnen komen	25
2. HOE WERKEN WIJ RICHTING 2025?	28
2.1 Rode draad: samen in beweging komen	30
2.1.1 Gemeentelijke organisatie	31
2.1.2 Binnen de gemeente Waalwijk: schaalverdieping en zelfsturing	31
2.1.3 Buiten de gemeentegrenzen: schaalvergroting	32
2.1.4 Visie bestuurlijke toekomst	34
2.2 Groene draad: duurzaam	35
3. NAWOORD BURGEMEESTER	39
BIJLAGE 1. TERUGBLIKKEN	41
1.1 Waarom een herijking van de strategische visie uit 2010?	43
1.2 Wat waren de missie en ambities uit 2010?	43
1.3 Zijn deze missie en ambities nog actueel?	44
BIJLAGE 2. TOTSTANDKOMING VISIE	48

Leeswijzer

Eerst de blik vooruit, dan kijken we pas achterom: we kiezen ervoor om direct met de deur in huis te vallen met onze visie op de toekomst, en daarna toe te lichten waarom we dit proces om te komen tot een visie hebben doorlopen en welke trends en ontwikkelingen maken dat we de visie uit 2010 een 'opfrisbeurt' geven.

*Een aantrekkelijke gemeente om te wonen,
werken, leren en ondernemen.*

SAMENVATTING

WAALWIJK
2025

SAMENVATTING

MISSIE

De gemeente Waalwijk is een stedelijk knooppunt dat met zijn krachtige economische functie en karakteristieke kernen en omgeving een vitale schakel is in de regionale netwerken van De Langstraat en Midden-Brabant.

AMBITIES TOT 2025

Waalwijk is...

1. een aantrekkelijke gemeente om te wonen, werken, leren en ondernemen; een plek waar onze kinderen in een fijne omgeving veilig kunnen opgroeien;
 2. centrum van schoen- en lederontwikkeling in Nederland;
 3. duurzaam regionaal werkgelegenheidscentrum met een gezonde balans tussen woon- en leefklimaat van de gemeente ten zuiden van de A59, en de economische ontwikkelingen op de bedrijventerreinen Havens aan de noordkant;
- en:
4. Onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties zijn eigenaar van de Waalwijkse samenleving, waarbij vertrouwen en verantwoordelijkheid de uitgangspunten zijn.

Vanuit het profiel van innovatieve pioniersstad is onze insteek om te sturen vanuit urgenties (wat zijn de zwakke delen die onderuit dreigen te gaan) en vanuit potenties (wat is kansrijk). De uitkomsten van de (digitale) uitvraag onder, en gesprekken met belanghebbenden zijn leidend geweest bij het benoemen van deze potenties en urgenties. We benoemen daarvoor Waalwijk tot 2025 tot 'levend L.A.B.': een laboratorium om te vernieuwen en daarmee zo snel mogelijk resultaten te boeken op thema's die er voor onze aantrekkelijkheid toe doen. Juist als middelgrote gemeente met een aanpakkersmentaliteit hebben we de kracht resultaten te bereiken. Er zijn drie

pijlers in het Waalwijkse levende **L.A.B.** waarin de urgenties en potenties terugkomen:

1. Leefklimaat:

- Voorzieningen (o.a. binnenstad)
- Sociale veerkracht (o.a. zorg)
- Veiligheid

1. Arbeidsmarkt: vraag en aanbod in balans

2. Bereikbaarheid: overal makkelijk kunnen komen

Hoe doen we dat? We kiezen voor een rode en groene draad door het L.A.B.

De rode draad is voor ons samenwerken. Samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere overheden werken we aan een aantrekkelijk Waalwijk in 2025. En Waalwijk werkt 'groen', dus duurzaam.

BESTUURLIJKE VISIE

Waalwijk heeft bestuurskracht. Op langere termijn denken we dat sociaal-economische ontwikkelingen maken dat een net iets grotere middelgrote gemeente meer veerkracht kan geven. We zien mogelijkheden om deze net iets grotere schaal dichtbij huis te organiseren, door de verwevenheid in het gebied van De Langstraat. We realiseren ons echter dat we anderen (de gemeenten Loon op Zand en Heusden) niet kunnen 'dwingen' om ook 'verliefd' te worden op De Langstraat. Als er alsnog draagvlak zou komen voor een gezamenlijke visieontwikkeling, dan pakken we die handschoen graag op.

DE 25 BELANGRIJKSTE DOELSTELLINGEN IN HET WAALWIJKS L.A.B. TOT 2025:

Leefklimaat:

1. Stimuleren van een transformatie van de binnenstad tot een toegankelijke en aantrekkelijke plek van ontmoeting en vermaak.
2. Verbinden van de concentratie schoen- en lederhandelsbedrijven aan de retail- en leisurfunctie van de binnenstad en aan de gebiedsmarketing van De Langstraat.
3. Doorontwikkelen van een integrale aanpak in het sociale domein.
4. Realiseren van laagdrempelige inloop- en ontmoetingsactiviteiten, gericht op de versterking van sociale participatie, onderling hulpbetoon en hulp dichtbij huis.
5. Stimuleren van taalvaardigheid en het hebben van een baan voor nieuwe inwoners.
6. Investeren in een weerbare overheid en weerbare inwoners.

Arbeidsmarkt:

7. Een regionaal werkgelegenheidscentrum in Midden-Brabant zijn.
8. Stimuleren van de deelname aan de arbeidsmarkt voor kwetsbare groepen zoals langdurig werklozen en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
9. Een werkloosheidscijfer onder het landelijke en Brabantse werkloosheidscijfer.
10. Partners zoeken om samen te werken aan voldoende huisvestingsaanbod voor (tijdelijke) arbeidsmigranten en daarbij aandacht te hebben voor de sociale effecten van deze groep in onze gemeenschap.
11. Het aantrekkelijk maken voor Waalwijkse jongeren om na hun studie weer in Waalwijk te komen wonen en/of na afronden van hun studie ook in Waalwijk te blijven.

Bereikbaarheid:

12. De bereikbaarheid van Waalwijk bevorderen, o.a. door:
 - a. de ligging van Waalwijk aan de Maas benutten: impuls geven aan de havenontwikkeling;

- b. het stimuleren van de Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (A59) en de ontsluiting bij knooppunt Hooipolder (A27).

13. Inzetten op directe, snelle en comfortabele wandel- en fietsroutes, o.a. de snelfietsroutes tussen Tilburg en Waalwijk, en Waalwijk en 's-Hertogenbosch.
14. Betere ontsluiting van centra van bedrijvigheid en werkgelegenheid in combinatie met het centrum (winkelgebied, stadhuis, schoenenmuseum) door het regionale openbaar vervoer.
15. Inzetten op servicenetwerk (openbaar vervoer) met het oog op de groeiende groep ouderen.

Rode draad:

16. De gemeente als eerste overheid.
17. Nastreven van een hoge kwaliteit van publieke dienstverlening en nog competentier worden op flexibiliteit, ondernemerschap, betrokkenheid en partnerschap.
18. Realiseren van maximaal maatschappelijk rendement van het geld van de inwoner en als organisatie bij de besten horen.
19. Ontwikkelen van de omschakeling van een overheid die bepaalt, naar een samenleving die bepaalt.
20. Investeren in meer samenwerken met de Waalwijkse samenleving (schaalverdieping) en ook daarbuiten (schaalvergroting).
21. Fungeren als een assertieve, proactieve speler in het regionale bestuurlijke netwerk.

Groene draad:

22. Kiezen voor duurzaamheid en duurzame successen.
23. Klimaatneutraal in 2043.
24. Investeren in circulaire economie (van afval naar grondstof).
25. Behouden en verder ontwikkelen van groen en landschap.

VOORWOORD

WAALWIJK
2025

VOORWOORD

Welkom in de toekomst van Waalwijk!

<interviews met inwoners over hun toekomstplannen met foto's>

PROFIELSCHETS WAALWIJK NU

WAALWIJK
2025

PROFIELSCHETS WAALWIJK NU

Waalwijk, Sprang-Capelle en Waspik. Een stads dorp of een dorpse stad waar we elkaar nog kennen en waar we ons onderscheiden door een mentaliteit van 'aanpakken'. Van oudsher bekend door de schoen- en lederindustrie, van de Piet Klerkx Meubelboulevard en RKC Waalwijk.

Waalwijk: een stad en twee kernen die sinds 1997 bij elkaar horen, ieder met een eigen karakter en specifieke kwaliteiten. Eén gemeente met ruim 47.000 inwoners, waar het goed wonen, opgroeien, leren, ondernemen en werken is. Een gemeente gelegen in het groen, aan de rand van de Loonse en Drunense Duinen, op de grens tussen zand (Brabant) en klei (Holland).

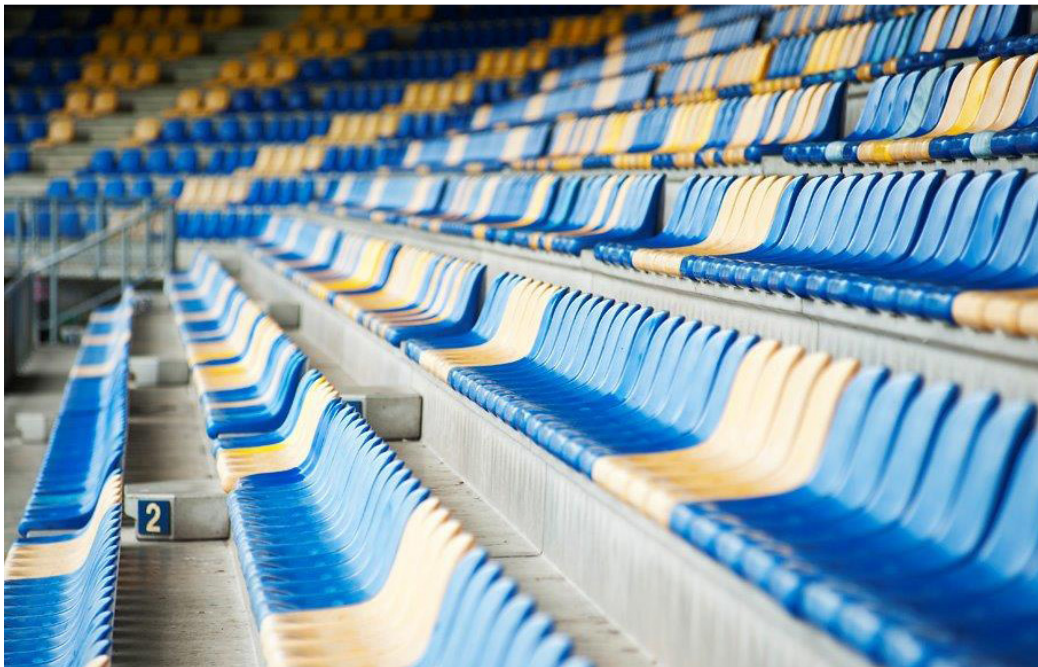
Waalwijk, centraal gelegen in Midden-Brabant tussen Breda, Tilburg en Den Bosch. Onderdeel van De Langstraat met Heusden en Loon op Zand. Waalwijk is trots op het bloeiende bedrijfsleven en de daaraan verbonden grote werkgelegenheid. 'Waalwijk werkt' is niet voor niets al jarenlang onze slogan.

Als middelgrote stad kent Waalwijk goede voorzieningen, karakteristieke woonkernen en een diversiteit aan geloven en culturen. Waar het verenigingsleven bloeit, en 'ons kent ons' nog leeft. Qua voorzieningen springen De Leest, De Slagen, Den Bolder, Sportcampus Olympia, Zidewinde, het Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis en het Olympiabad eruit.

Waalwijk werkt ook aan bereikbaarheid. Belangrijk voor onze inwoners en het Waalwijkse bedrijfsleven, zeker voor de logistieke sector. Waalwijk ligt op een kruispunt van belangrijke wegen: de A59 en N261, vlakbij de A27 en A2, en aan de Bergsche Maas.

En Waalwijk werkt samen! Met onze inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere overheden. Waalwijk werkt daarnaast duurzaam door hernieuwbare energie op te wekken in het Ecopark en rekening te houden met een veranderend klimaat.

1. VOORUITKIJKEN

WAALWIJK
2025

1. VOORUITKIJKEN

1.1 MISSIE EN AMBITIES

Als we kijken in de toekomst van Waalwijk, en we streven naar een aantrekkelijke gemeente in 2025 om te wonen, werken, leren, ondernemen en recreëren, dan is onze houding dat we willen leren, open staan voor verandering, en vernieuwend en ambitieus de koers willen uitzetten richting de toekomst. Zonder oogkleppen op, en vooral gericht op wat er buiten het stadhuis gebeurt, en hoe we daarop het beste kunnen inspelen.

Als we zeggen dat we willen leren van ons verleden, dan bouwen we nu dus niet opnieuw een visie op, alsof er nooit één eerder is geweest. In 2010 is een visie op de toekomst van Waalwijk vastgesteld, en daar pakken we op terug. Met de kennis van nu, de actuele trends en ontwikkelingen in ons achterhoofd, en de maatschappelijke opgaven die op ons afkomen in zicht, gooien wij de missie, ambities en doelstellingen uit de visie van 2010 niet overboord' maar 'meten we de temperatuur' om te peilen of we nog op de goede weg zitten, en/of we her en der bakens moeten verzetten. We zien het ook als onderdeel van onze bestuurskracht om met gelijke tussenpozen een visietraject te doorlopen.

Waar we in Waalwijk in ieder geval niet altijd goed in zijn, is laten zien hoeveel moois onze gemeente te bieden heeft. Dit wordt ook bevestigd door de uitkomsten van de enquêtes onder onze inwoners. Zij gaven aan dat we vaak vergeten hoeveel Waalwijk te bieden heeft. In dit visiedocument laten we daarom ook graag zien hoe 'Waalrijk' Waalwijk is!

De missie die we in 2010 hebben vastgesteld, past Waalwijk nog steeds goed. We voegen alleen De Langstraat eraan toe om het belang daarvan voor ons te duiden. Onze missie luidt daarom nu:

De gemeente Waalwijk is een stedelijk knooppunt dat met zijn krachtige economische functie en karakteristieke kernen en omgeving een vitale schakel is in de regionale netwerken van De Langstraat en Midden-Brabant.

Onze ambities zijn anders dan in 2010. Nu zijn onze doelstellingen voor 2025:

Waalwijk is...

1. een aantrekkelijke gemeente om te wonen, werken, leren en ondernemen; een plek waar onze kinderen in een fijne omgeving veilig kunnen opgroeien;
2. centrum van schoen- en lederontwikkeling in Nederland;
3. duurzaam regionaal werkgelegenheidscentrum met een gezonde balans tussen woon- en leefklimaat van de gemeente aan de ene kant van de A59, en de eco-nomische ontwikkelingen op de bedrijventerreinen Havens aan de andere kant;

En:

4. Onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisatie zijn eigenaar van de Waalwijkse samenleving, waarbij vertrouwen en verantwoordelijkheid de uitgangspunten zijn.

Voor de onderbouwing van de aangepaste ambities verwijzen we naar bijlage 1. Het rapport 'Midsized Brabant' van BrabantKennis dat in 2015 uitkwam, biedt ons inspiratie voor deze toekomstvisie. Van de scenario's voor middelgrote gemeenten in Brabant die daarin worden geschetst, herkennen wij ons vooral in het scenario van de innovatieve pioniersstad. Tegelijkertijd lenen we ook graag onderdelen uit de andere drie scenario's (aantrekkelijke woonstad, bloeiende streekstad, slimme industriestad). Die onderdelen komen terug in de uitwerking van de pijlers Leefbaarheid, Arbeidsmarkt en Bereikbaarheid.

1.2 DOELSTELLINGEN: HET WAALWIJKS L.A.B.

Vanuit het bovengeschetst profiel van innovatieve pioniersstad, met missie en vier

¹ Missie, ambities en doelstellingen uit 2010: www.waalwijk2025.nl/bijlagen/visie-april-2017/visie-uit-2010.pdf

ambities in het achterhoofd is onze insteek om te sturen vanuit urgenties (wat zijn de zwakke delen die onderuit dreigen te gaan) en vanuit de potenties (welke delen zijn kansrijk).

De uitkomsten van de (digitale) uitvraag onder, en gesprekken met onze inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, medewerkers en specifiek ook jongeren in Waalwijk, zijn leidend geweest bij het benoemen van deze potenties en urgenties.

Als urgenties krijgen we vanuit de Waalwijkse samenleving terug:

1. Dynamiek in de binnenstad Waalwijk
2. Bereikbaarheid
3. Sociale veerkracht (ouderen, jongeren, zorgzaamheid)
4. Veiligheid

Als potenties voor Waalwijk:

1. Werkgelegenheid
2. De samenwerking in De Langstraat

De toekomst is niet te voorspellen. Wel vinden we het uitzetten van een koers belangrijk en met welke houding we dat doen. Niets doen, en maar afwachten wat er op ons afkomt, is geen optie. Waalwijk is daarbij vooral van het 'doen'. We gaan graag tot actie over want we krijgen energie van resultaten behalen, het liefst op korte termijn.

Als middelgrote gemeente zijn we hier juist goed in:

- We staan dicht bij onze inwoners, de mensen waar het om gaat;
- We hebben een schaal waarbij we voldoende deskundigheid in huis hebben c.q. kunnen halen;
- We zijn klein genoeg om snel te kunnen schakelen in onze organisatie en zaken efficiënt te regelen;
- We zijn verbindend, een schakel tussen stad en platteland.

Qua cultuur kennen we nog het 'ons kent ons' en we zijn groot genoeg om impact te kunnen hebben in samenwerkingsverbanden. Daarnaast kent Waalwijk van oudsher een mentaliteit van aanpakken. Met de slag- en daadkracht van middelgroot, en deze manier van werken, kunnen we Waalwijk aantrekkelijk houden. We benoemen Waalwijk daarom tot 'levend lab': een laboratorium om te vernieuwen en daarmee op korte termijn resultaten te boeken op thema's die er voor onze aantrekkelijkheid toe doen. Vandaar dat we in onze visie ook kiezen voor een relatief korte visietermijn (2025) en niet 2050.

We zetten drie pijlers in het Waalwijkse levende **L.A.B.** L.A.B. staat voor het levend laboratorium en de eerste letters staan voor de pijlers: L(eefklimaat), A(rbeidsmarkt) en B(ereikbaarheid). In het L.A.B. komen de urgenties en potenties voor Waalwijk terug:

1. Leefklimaat:
 - a. Voorzieningen
 - b. Sociale veerkracht: ouderen, jongeren, nieuwe inwoners
 - c. Veiligheid
2. Arbeidsmarkt: vraag en aanbod in balans
 - a. Werkgelegenheid
 - b. Afstand tot arbeidsmarkt
3. Bereikbaarheid: overal makkelijk kunnen komen

Vanuit deze pijlers stellen we onze doelstellingen voor 2025 vast, waarbij we deels teruggrijpen op de doelstellingen uit 2010, en daar waar nodig, deze actualiseren en aanvullen.

Dit is dus onze koers: werken aan, en werken in, het Waalwijkse L.A.B. Dit is het 'wat'. Maar juist ook de manier waarop we dit doen, het 'hoe' is een cruciaal onderdeel van onze visie. We kiezen bewust voor een rode en groene draad door het L.A.B. De rode draad is voor ons samenwerken. Zoals het spreekwoord zegt: 'Wie snel wil gaan, moet alleen gaan. Wie ver wil komen, werkt samen'. Samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere overheden kunnen we werken aan het L.A.B. voor Waalwijk2025. En bovendien: Waalwijk werkt 'groen', dus duurzaam.

1.2.1 LEEFKLIAMAAT

Maatschappelijke opgaven anno 2017

Voor de toekomst van Waalwijk is het belangrijk dat onze jeugd zich – ongeacht afkomst of opleidingsniveau – optimaal kan ontwikkelen. Dat ze kunnen opgroeien tot zelfredzame en ondernemende mensen die actief zijn in de gemeenschap. Om voor de jeugd aantrekkelijk te blijven, willen we ze meer gaan bieden op het gebied van goed middelbaar onderwijs, sportvoorzieningen en een levendig centrum met aantrekkelijke evenementen.

Ook in Waalwijk zien we de vergrijzing op ons afkomen. Met het klimmen van de leeftijd neemt ook het aantal mensen met dementie toe en het risico van sociaal isolement. In Waalwijk is het percentage eenzame ouderen significant hoger dan in de rest van Midden-Brabant². We willen ouderen stimuleren om actief deel te nemen aan de samenleving, vitaal te blijven en een bijdrage te leveren aan de gemeenschap om hun veerkracht optimaal te houden. Door de vergrijzing stijgt de zorgvraag. De uitdaging is dan om daaraan tegemoet te komen en tegelijk de kosten beheersbaar te houden.

Als gevolg van de ratificatie van het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking (2016) krijgt de gemeente ook een belangrijke rol bij het realiseren van een inclusieve samenleving, die plaats biedt aan alle inwoners, ongeacht eventuele beperkingen.

Met de ingrijpende veranderingen in het sociale domein is de gemeente in 2015 verantwoordelijk geworden voor de jeugdhulp, de maatschappelijke ondersteuning en de arbeidsparticipatie van haar inwoners. In juli 2012 formuleerde Waalwijk haar visie en de principes die leidend zijn bij de vormgeving van het beleid³. Die blijven de komende jaren onverminderd van kracht. Zo doen we in eerste instantie een beroep op de eigen mogelijkheden en verantwoordelijkheid van inwoners. We streven naar lokale en naar informele oplossingen waar dat kan, dicht bij de inwoner. Maar we werken regionaal

samen als dat geboden is. Doelen zijn de versterking van de sociale en economische zelfredzaamheid, minimaal één kostwinner per huishouden en het uitgangspunt: één gezin, één plan en één regisseur.

De samenstelling van onze bevolking zien we veranderen en hierop willen we anticiperen met extra aandacht voor de diversiteit van het woningaanbod. Van levensloopgeschikte woonruimte voor ouderen, starters en alleenstaanden tot huisvesting voor migranten

die hier voor langere of kortere tijd komen werken. Kwaliteit staat daarbij voorop. We blijven de diversiteit en eigenheid van kernen als Waspik, Sprang, Vrijhoeve en Capelle respecteren en behouden en trekken dat door in de wijken van de stad Waalwijk zelf (Baardwijk, Besoyen etc.). Juist het brede woonpalet maakt Waalwijk aantrekkelijk als woongemeente: voor elk wat wils, met een goed voorzieningenniveau en nog met 'ons kent ons-gevoel'.

We verwachten vaker leegstand van grote gebouwen, bijvoorbeeld kerken. De herbestemming van deze objecten vormt een serieuze maatschappelijke opgave met aansluiting op voorzieningen en sociale veerkracht. De veranderende dynamiek in de binnenstad van Waalwijk stelt ons voor een uitdaging. Het koopgedrag verandert en dat heeft zijn weerslag op de detailhandel. We zien minder behoefte aan winkelruimte, en dus leegstand. Dit is nadelig voor de uitstraling en beleving van het centrum. Een compacter centrum kan deze beleving in positieve zin beïnvloeden, maar vormt tegelijk een forse uitdaging. Het aanleggen van een stadstuin, heroriëntatie op parkeertarieven, renovatie van winkelcentrum De Els, de komst van het leder- en schoenmuseum naar het centrum en verdere 'branding' van Waalwijk als centrum van schoen- en leerontwikkeling zullen een nieuwe impuls geven. Onze inwoners zich veilig laten voelen, is een andere uitdaging richting de toekomst. Onze lokale aanpak richt zich daarom vooral op sociale veiligheid en preventie.

² Waalwijk is 52% 'matig tot ernstig eenzaam', tegen 46% voor Midden Brabant gemiddeld. Bron: GGD Gezondheidsmonitor Ouderen 2012

³ Gemeente Waalwijk (2012). Visie- en keuze nota: 'Eigen kracht, samen sterk': www.waalwijk2025.nl/bijlagen/visie-april-2017/visie-keuzenota-awbz-transitie.pdf

DOELSTELLINGEN 2025

- Stimuleren van een transformatie van de binnenstad tot een toegankelijke en aantrekkelijke plek van ontmoeting en vermaak.
- Verbinden van de concentratie schoen- en lederhandelsbedrijven aan de retail- en leisurefunctie van de binnenstad en aan de gebiedsmarketing van De Langstraat.
- Faciliteren van evenementen van inwoners en ondernemers.
- Doorontwikkelen van een integrale aanpak in het sociale domein.
- Realiseren van laagdrempelige inloop- en ontmoetingsactiviteiten, gericht op de versterking van sociale participatie, onderling hulpbetoon en hulp dichtbij huis.
- Realiseren van technologische, bouwkundige en sociale voorwaarden waardoor mensen met een stijgende zorgvraag zelfstandig kunnen blijven wonen.
- Stimuleren van een vertrouwde, ondersteunende woonomgeving voor mensen met beperkingen en dementie (dementievriendelijke gemeenschap).
- Stimuleren van het zelforganiserend vermogen van de bevolking door ruimte te bieden aan burgerinitiatief en sociaal ondernemerschap.
- Stimuleren van taalvaardigheid en een baan voor alle inwoners.
- Aanbieden woonmilieus die aanvullend zijn op de omliggende grote(re) steden en dorpen.
- Richten op een bescheiden groei van de woningvoorraad gericht op de opvang van de eigen behoefte en vergroting van de verscheidenheid in het woningaanbod. Kwaliteit gaat boven kwantiteit.
- Inbreiding gaat in principe voor uitbreiding. Open en groene locaties in bestaand bebouwd gebied zoveel mogelijk behouden.
- Het aantrekkelijk maken voor Waalwijkse jongeren om na hun studie weer in Waalwijk te komen wonen en/of na afronden van hun studie ook in Waalwijk te blijven.
- Investeren in een weerbare overheid en weerbare inwoners.
- Tegengaan van ondermijning.
- Tijdige signalering en adequate interventie bij kinder- en ouderenmishandeling.

1. Voorzieningen

Niet zozeer het 'hebben' van een voorziening dient het uitgangspunt te zijn, maar het gebruik van de voorzieningen staat voorop. Het bieden van kwaliteit is hierin belangrijk en zorgt dat we nog nadrukkelijker zullen moeten afwegen hoe we invulling geven aan voorzieningen als theater, bibliotheek, kunstencentrum, sportvoorzieningen en welzijnsactiviteiten. Beter kwalitatief en complementair, dan het open houden staat voorop.

Binnenstad

Het belang van een impuls voor de binnenstad van Waalwijk is breed gedragen. De huidige leegstand is niet alleen een probleem van vastgoedeigenaren, maar is van invloed op de leefbaarheid en het economisch perspectief van het hele gebied. Wij nemen onze verantwoordelijkheid, maar zijn als gemeente slechts één van de partijen. Samen met ondernemers, vastgoedeigenaren en bewoners werken we aan een transformatie. Doel is meer ontmoeting en vermaak, zodat een aantrekkelijker binnenstad ontstaat. Leegstaande panden met een detailhandelsfunctie omvormen naar nieuwe woonconcepten vormt een belangrijk onderdeel. We zien kansen om binnen deze transformatie ruimte te bieden aan trends rond gezond leven, flexibele woonunits voor jongeren en een compacte en toegankelijke binnenstad voor senioren en mensen met een beperking.

Schoenen en leder

Naast het versterken van functies in het centrum zetten we ook in op beleving. Ons verleden in schoenen en leder 'kussen we wakker'. Ook willen we de huidige schoen- en lederontwikkeling in de gemeente meer onder de aandacht willen brengen. Natuurlijk door het realiseren van het nieuwe leder- en schoenmuseum in het centrum in wisselwerking met het innovatieve educatiecentrum SLEM. Ook in de inrichting van de openbare ruimte, nieuwe retailconcepten op basis van ambacht, vakmanschap en innovatie zien wij kansen om ons profiel te versterken. Op deze manier verbinden we de grote concentratie van schoen- en lederhandelsbedrijven

aan de retail- en leisurefunctie van het centrum en aan de gebiedsmarketing van De Langstraat waar design en ambacht een van de speerpunten van is.

Uitgaan en evenementen

Het aanbod aan uitgaansgelegenheden is in onze gemeente beperkt. Vooral jongeren laten zich negatief uit over het ontbreken van uitgaansgelegenheden. Tegelijk signaleren we dat 'discotheken' al jaren op hun retour zijn en we niet kunnen en willen concurreren met uitgaansmogelijkheden in steden als Tilburg en Den Bosch. Prioriteit geven we dan ook aan het faciliteren van evenementen vanuit inwoners en ondernemers. Tijdelijk, aantrekkelijk en herkenbaar als Waalwijks, zodat mensen van binnen en buiten de gemeente worden verrast en vermaakt. Liever een paar keer per jaar in de spotlights, dan wekelijks een lege dansvloer onder de discobal.

2. Sociale veerkracht⁴

Het blijft ons uitgangspunt dat kwetsbare inwoners van onze gemeente mee kunnen doen in de samenleving door hun eigen mentale, sociale en lichamelijke veerkracht optimaal te benutten. Daar waar dit niet lukt, kijken we samen met inwoners naar de mogelijkheden binnen hun sociale netwerk en proberen we het netwerk te versterken. We willen het liefst coachen om mensen vertrouwen in hun eigen kunnen te geven. Daar waar nodig bieden we professionele ondersteuning en zorg, zodat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen en deelnemen aan de samenleving. We willen zoveel mogelijk dicht bij huis zaken regelen, dus lokaal, en regionaal alleen wat moet. Juist ook omdat we vinden dat we zelf hiervoor als gemeente de juiste slag- en daadkracht hebben, niet om direct weer op te schalen naar een regionaal niveau.

Zelfstandig wonen bij stijgende zorgvragen

De gemeente kreeg er in de afgelopen decennia veel taken in de zorg bij. De uitdaging is om te investeren in preventie en de leefomgeving van onze inwoners. De tijd is voorbij dat we mensen naar de zorg toe brachten, naar het bejaardenhuis

⁴ www.waalwijk2025.nl/bijlagen/visie-april-2017/sociale-veerkracht-pon.pdf

of de instellingen 'in de bossen.' We willen dat onze inwoners ook bij een toenemende zorgvraag zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen, in de eigen leefomgeving. We willen voorwaarden scheppen waaronder mensen ondanks eventuele beperkingen volwaardig kunnen wonen, werken, leren en recreëren. Kansen zien we op de volgende terreinen:

1. Technologische innovaties (domotica, e-Health, digitale platforms, aanpassingen op de werkplek) dragen bij aan de zelfredzaamheid van kwetsbare inwoners.
2. Bouwkundige aanpassingen zorgen ervoor dat gebouwen met een publieksfunctie en de buitenruimte toegankelijk en bruikbaar zijn voor mensen met een rolstoel of scootmobiel.
3. Sociale innovatie betreft de omgeving: het eigen sociale netwerk, het verenigingsleven en voorzieningen die door inwoners zelf worden gerealiseerd (zorgcoöperaties, zelfhulpgroepen, ontmoetingsactiviteiten etc.).

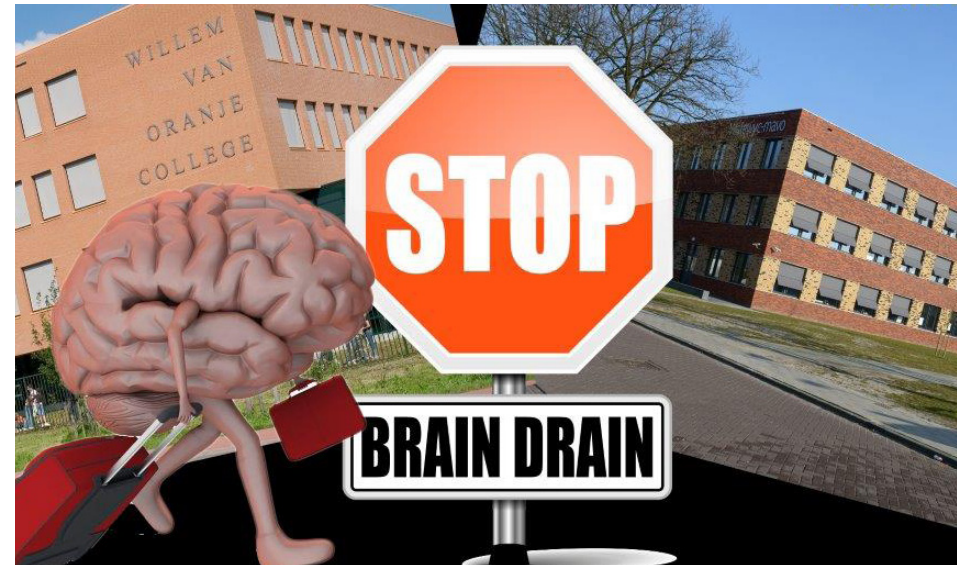
Tegelijk werken we aan vergroten van de effectiviteit en efficiëntie, vanuit één integraal sociaal domein met verbindingen tussen Wmo, jeugdhulp en participatie. Een uitdaging vormt de balans tussen gemeenschapszin en ruimte voor het individu. Uit de gesprekken en enquêtes blijkt dat inwoners zich zorgen maken over 'de manier waarop mensen met elkaar omgaan' en 'de sfeer in de stad'. Ook eenzaamheid vormt een maatschappelijke uitdaging waar we ons nog meer voor zullen moeten inzetten. Als middelgrote gemeente schuilt onze potentie in het benutten van de aanwezige sociale veerkracht. We staan als gemeente dichtbij inwoners, de lijnen zijn relatief kort. De komende jaren zetten we nog meer in op het faciliteren van burgerinitiatieven of het stimuleren van sociaal ondernemerschap, niet alleen gericht op de fysieke leefomgeving, maar ook op ontmoeting, onderling hulpbetoon en zorg. We bieden nadrukkelijk ruimte aan inwoners die zelf gemeenschapsvoorzieningen willen realiseren en in stand houden.

Jeugd (trek van hogeropgeleide jongeren naar grotere steden)

We kunnen niets veranderen aan het feit dat onze jongeren vertrekken naar elders

om een opleiding te volgen. Zorgen dat ze daarna terugkomen en zich in Waalwijk, Waspik of Sprang-Capelle vestigen vormt onze uitdaging. We zien namelijk nu dat de jongeren die in Waalwijk een HAVO of VWO-diploma hebben gehaald, elders gaan studeren en wonen, en vaak niet meer terugkeren naar Waalwijk.

We willen daarom een actieplan starten om deze 'brain drain' een halt toe te roepen. Het aanbod van startershuisvesting vraagt aandacht. Jongeren zelf geven

aan dat optimalisering van het openbaar vervoer (OV) nodig is. Daarnaast willen we een programma op lokale middelbare scholen starten om onze jeugd te wijzen op de goede werkgelegenheidsmogelijkheden in Waalwijk als ze klaar zijn met hun studie en willen we faciliteren om stagevraag en -aanbod beter aan elkaar te koppelen. Initiatieven als die vanuit de Rabobank⁵ om De Langstraat sterker te maken en de netwerkorganisatie 'The Honours Club'⁶ van HBO/WO-studerende Langstraatjongeren tussen de 18 en 25 jaar die elders studeren maar iets hebben met dit gebied, stimuleren we daarom ook graag.

⁵ www.onzelangstraat.nl

⁶ www.thehonoursclub.nl

Gezinnen

De druk op het leefklimaat, huisvestingskosten en bereikbaarheid van grote steden neemt toe. Veel (jonge) gezinnen verhuizen van de grote stad naar nabijgelegen buurgemeenten. Waalwijk is zo'n gemeente. Uit de enquêtes blijkt dat inwoners en maatschappelijke organisaties het onderwijs, het verenigingsleven en de sportvoorzieningen in Waalwijk, Waspik en Sprang-Capelle positief beoordelen. Het is een goede basis om hier op te groeien en mee te gaan doen in de samenleving. We zijn als gemeente goed toegerust op gezinnen met jonge kinderen. Met het aanbieden van aantrekkelijke woonmilieus ligt hier in de komende jaren een kans om meer jonge gezinnen naar Waalwijk te laten komen.

Senioren

We zien dat de levensstijl van ouderen aan het veranderen is. Ouderen hebben – over het algemeen - een beter inkomen en een betere gezondheid dan de vorige generatie. Langer thuis blijven wonen is een veelgehoorde wens. O.a. door technologische aanpassingen in huis is al veel mogelijk. We verwachten wel dat het aantal zorgvragende ouderen zal groeien: het aantal mensen met dementie groeit, alsook het aantal eenzame ouderen. Via laagdrempelige inloop- en ontmoetingsfuncties en andere maatschappelijke diensten en activiteiten dichtbij dragen we eraan bij dat mensen actief blijven meedoen, niet vereenzamen, onderling hulp verlenen en hulp dichtbij huis kunnen krijgen. Een goed voorbeeld is de aanpak Dementievriendelijke Gemeente, waar de gemeente Waalwijk in voorop loopt. Maatschappelijke organisaties werken daarbinnen samen met ondernemers, verenigingsleven en individuele inwoners aan een vertrouwde en ondersteunende omgeving voor mensen met dementie. We onderschrijven ook het streven van de Regio Hart van Brabant om te groeien naar een dementievriendelijke regio.

Nieuwe inwoners

Onze wereld wordt groter. De diversiteit onder onze inwoners neemt toe en daar kunnen mooie dingen uit ontstaan. Net als iedere andere gemeente hebben we een opgave om statushouders in de samenleving op te nemen.

Diversiteit betekent echter ook verschillen en soms botsingen van belangen, gewoontes en gebruiken. We hebben begrip (nodig) voor culturele verschillen. Spanningen tussen verschillende etnische groepen zijn in de toekomst denkbaar. Dat risico is groter naarmate groepen meer langs elkaar heen leven. Daarom wil Waalwijk sterk inzetten op een deelname door iedereen aan onderwijs en arbeidsmarkt. Voor statushouders en andere nieuwkomers gold in het verleden een lange wachttijd voordat daadwerkelijk kon worden begonnen aan integratie. In een cruciale fase van hun gewenningsproces misten ze de aansluiting met de samenleving. Waalwijk stimuleert een vroegtijdige deelname aan de samenleving, nog tijdens het inburgeringstraject; door bemiddeling naar betaald werk of vrijwilligerswerk in afwachting daarvan. De tegenprestatieregeling biedt de mogelijkheid om uitkeringsgerechtigden daar ook toe te prikkelen.

Deel uitmaken van de samenleving stimuleren we door het leren van de Nederlandse taal en het actief zijn op de arbeidsmarkt. Het succes van de aanpak 'Waalwijk Taalrijk' is hiervan een mooi voorbeeld. Ook zijn we van mening dat taalvaardigheid en het hebben van een baan voor iedereen de route is naar volwaardig en zelfstandig deelnemen aan de samenleving.

3. Veiligheid

Misdaadcijfers lopen terug - een goed teken - maar het gevoel van veiligheid wordt niet altijd en overal in Waalwijk ervaren. Er zijn diverse factoren die invloed hebben op het veiligheidscijfer en veiligheidsgevoelens van onze inwoners. Dit vraagt van ons continue alertheid op nieuwe ontwikkelingen. We haken in op de zorg die inwoners in de enquêtes uiten over de manier waarop mensen met elkaar omgaan. We investeren in sociale veiligheid en preventie: voorbeelden zijn projecten rond de aanpak en ondersteuning van straatjeugd, het tegengaan van cybercrime en schoolprojecten waarin de positieve ontwikkeling van het kind en normen en waarden centraal staan. Daarnaast zetten we met Veilig Thuis in op tijdige signalering en adequate interventies bij signalen van kinder- en ouderenmishandeling.

De veiligheidsbeleving in de eigen woonomgeving hangt nauw samen met de sociale cohesie in de wijk ('kennen en gekend worden'). We willen daarom de mogelijkheden van ontmoeting in de wijk nadrukkelijk stimuleren. Aandacht is er ook voor de verwevenheid van boven- en onderwereld en voor overlast in wijken en buurten. We investeren in de ontwikkeling van ons Bestuurlijk Interventie Team (BIT) en in de integrale aanpak vanuit één (gezamenlijke) overheid. Samen meer weerbaar zijn staat centraal. Daarbij blijven we investeren in een gemeente die veilig is én veilig voelt.

1.2.2 ARBEIDSMARKT: VRAAG EN AANBOD IN BALANS

Maatschappelijke opgaven anno 2017

Er is in de gemeente Waalwijk meer werk dan dat de beroepsbevolking groot is. De werkgelegenheidsgroei heeft zich de afgelopen jaren doorgezet. Van oudsher kent Waalwijk een sterk MKB, en heeft het de grootste concentratie schoen- en ledergeoriënteerde bedrijven in Europa⁷. De logistiek is, met een extra impuls door de uitbreiding van Bol.com, een groeiende sector waar veel arbeidskrachten worden gevraagd. Door de toenemende groep ouderen voorzien we op termijn ook een extra behoefte aan personeel in de zorgsector.

De diversiteit tussen grote en kleinere bedrijven in verschillende sectoren, een goed MKB-klimaat en de 'hands-on'-mentaliteit van onze inwoners maakt dat Waalwijk 'werkt'. De economische veerkracht van Waalwijk is door de mix sterk. Een goed opgeleide beroepsbevolking is daarom van belang om de vraag vanuit de Waalwijkse arbeidsmarkt lokaal te kunnen blijven bedienen. Voorkomen van vroegtijdige schooluitval blijft ook daarom een prioriteit.

De markt vraagt steeds meer om werknemers met een flexibele intelligentie, dat wil zeggen medewerkers die zich snel kunnen aanpassen aan ontwikkelingen en competenties kunnen bijstellen. Een sterkere verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt en het aantrekken van kennisinstellingen naar Waalwijk is daarbij aanbevelenswaardig. Ook in Waalwijk signaleren we dat de arbeidsmarkt de laatste jaren verandert in een flexibelere arbeidsmarkt. We zien een grote groep langdurig werklozen die moeilijk terug in het arbeidsproces komt, uitdagingen bij de uitvoering van de Participatiewet en een toenemende instroom van arbeidsmigranten.

Een punt van aandacht zijn de gevolgen van de robotisering voor de lokale arbeidsmarkt. Dit heeft vooral betrekking op het middensegment. Hoog opgeleide werknemers zijn flexibeler inzetbaar en laag opgeleide arbeidskrachten blijven nodig, zeker in de voor onze gemeente belangrijke logistieke sector. Het zijn vooral de MBO-functies die dreigen te verdwijnen, en dat kan op de langere termijn juist voor Waalwijk grote gevolgen hebben.

Op de kortere termijn is vooral de positie van laagopgeleiden en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kwetsbaarder. Op dit moment werken ze minder, verrichten ze vaker laagbetaald en tijdelijk werk en zijn ze meer frequent werkloos en arm. In de toekomst zal deze groep wel slinken, maar hun arbeidsmarkt- en inkomensproblemen dreigen te verergeren omdat hun kwalificaties in toenemende mate minder goed aansluiten bij de eisen van werkgevers. Omdat Waalwijk een substantieel aandeel laagopgeleiden heeft, is deze ontwikkeling voor Waalwijk relevant om in de gaten te houden.

Het verbeteren van de vaardigheden van onze beroepsbevolking is daarom van belang. Gedacht kan worden aan her-, bij- en omscholingen, het bevorderen van permanente educatie en het stimuleren van competenties als creativiteit, flexibiliteit en samenwerken. Het opbouwen van relaties met ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen hoort daar bij.

⁷ 'Brabant vernieuwt': longread over economische investeringsstrategie (2016) van de provincie Noord-Brabant.

DOELSTELLINGEN 2025

- Een regionaal werkgelegenheidscentrum in Midden-Brabant zijn.
- Stimuleren van de deelname aan de arbeidsmarkt voor kwetsbare groepen zoals langdurig werklozen en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- Een werkloosheidscijfer onder het landelijke en Brabantse werkloosheidscijfer.
- Partners zoeken om samen te werken aan voldoende huisvestingsaanbod voor (tijdelijke) arbeidsmigranten en daarbij aandacht te hebben voor de sociale effecten van deze groep in onze gemeenschap.

Waalwijk kent een mismatch op de lokale arbeidsmarkt. Zowel in kwalitatieve als in kwantitatieve zin is de vraag naar arbeidskrachten groter dan het aanbod. We willen daarom investeren in het in balans brengen van onze arbeidsmarkt. De jeugdwerkloosheidvrijzone vormt hierin de komende jaren een belangrijke pijler. Zeker in de logistiek zien we veel beschikbare banen die ingevuld kunnen worden door Waalwijkers die nu nog in een uitkeringssituatie zitten. Het gaat daarbij veelal om laagbetaalde arbeid.

We realiseren ons dat deze banen niet voor iedere werkloze interessant zijn om aan de slag te gaan, omdat de uitkering en toeslagen bij elkaar opgeteld soms meer opleveren. Toch willen we ook deze groep een extra duwtje⁸ geven om weer aan het arbeidsproces deel te gaan nemen, en vanuit een baan zich verder te ontwikkelen. Baanbrekers, onze uitvoeringsorganisatie voor de Participatiewet en de Wet sociale werkvoorziening heeft daarin een belangrijke rol. We vinden het wenselijk dat de reïntegratie-activiteiten, uitgevoerd door Baanbrekers, optimaal worden afgestemd op de arbeidsbehoefte van werkgevers in Waalwijk. We zijn ons ervan bewust dat de mogelijke uitstroom uit de lokale bijstand onvoldoende zal zijn om aan de vraag te voldoen. We weten ook dat de behoefte aan 'handjes' mede ingevuld wordt door arbeidsmigranten.

In het kader van 'Werken betekent ook wonen' gaan we meer aandacht schenken aan de huisvestingsbehoefte⁹ van deze groep, en aan de sociaal-maatschappelijke gevolgen van arbeidsmigranten in onze samenleving. Bij de groep arbeidsmigranten gaat het vooralsnog vooral om tijdelijke huisvesting. Tachtig procent verblijft hier voor een korte periode. Wat echter vaak over het hoofd gezien wordt, is dat in Waalwijk ook veel banen voor hoogopgeleiden zijn. Ook hierin heeft Waalwijk een tekort in aanbod.

⁸ Bijvoorbeeld door korting op de uitkering bij niet willen meewerken aan reïntegratie.

⁹ Beleidsnota huisvesting arbeidsmigranten, statushouders en overige personen die geen huishouden vormen:

www.waalwijk2025.nl/bijlagen/visie-april-2017/beleidsregels-vaststellen-beleidsregels-huisv-arbeidsmigranten-etc-ww-wijziging-2017.pdf

1.2.3 BEREIKBAARHEID: OVERAL MAKKELIJK KUNNEN KOMEN

Maatschappelijke opgaven anno 2017

De actieradius van Waalwijkers wordt steeds groter. Afstand wordt minder belangrijk. De ruimtelijke omvang van economische en sociale netwerken groeit, evenals de marktgebieden voor werk en voorzieningen. Onze inwoners leggen dus steeds meer kilometers af. Dat geldt voor autokilometers, maar ook voor openbaar vervoer en langzaam verkeer (fietsen).

Internationale economische ontwikkelingen en de voortgaande globalisering leiden ook tot een sterke groei van de (inter)nationale aan- en afvoer. Dit zien we ook in Waalwijk, vanaf de bedrijventerreinen Havens. Daarnaast signaleren we een toenemende druk op het regionale wegennet door de uitbreiding van de vrijetijdseconomie, bijvoorbeeld door de Efteling en de Woonboulevard.

ICT maakt nieuwe manieren mogelijk om vraag en aanbod van mobiliteit slim op elkaar af te stemmen en er dienen zich serieuze nieuwe technologieën aan met betrekking tot de (elektrische) aandrijving en aansturing van vervoermiddelen. Veel aandacht is er voor het duurzamer maken van de mobiliteit. Tegelijkertijd zien we door globalisering dat mensen zich ook steeds meer richten op hun eigen wijk of kern. Initiatieven om spullen/diensten te delen zullen steeds meer opduiken. Ook neemt de vergrijzing toe. Ouderen blijven langer thuis wonen, en hun actieradius wordt naarmate de leeftijd vordert, vaak kleiner. Nadenken over veilige looproutes in kernen/wijken vraagt daarom ook onze aandacht.

DOELSTELLINGEN 2025

- De bereikbaarheid van Waalwijk bevorderen, o.a. door:
 - o de ligging van Waalwijk aan de Maas benutten: impuls geven aan de havenontwikkeling;
 - o het stimuleren van de Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (A59) en de ontsluiting bij knooppunt Hooipolder (A27).
- Inzetten op directe, snelle en comfortabele wandel- en fietsroutes, o.a. de snelfietsroutes tussen Tilburg en Waalwijk, en Waalwijk en 's-Hertogenbosch.
- Betere ontsluiting van centra van bedrijvigheid en werkgelegenheid in combinatie met het centrum (winkelgebied, stadhuis, schoenenmuseum) door het regionale openbaar vervoer.
- Inzetten op servicenetwerk (openbaar vervoer) met het oog op de groeiende groep ouderen.
- Voorkomen en verminderen verkeershinder en behouden en versterken van historisch karakter van de oude bebouwingslinten en dorpen.

Uit de digitale enquêtes over Waalwijk2025, en de gesprekken die we hebben gehad met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties over 'Waalwijk2025' kwam de goede bereikbaarheid van Waalwijk steeds terug als pluspunt. Mooi gelegen in het groen, kleinstedelijk woonmilieu met goede voorzieningen en in de driehoek Den Bosch – Breda – Tilburg met goede aansluitingen via N261-A59 en vlakbij de A27 en A2.

Bereikbaarheid is dus een reden voor veel mensen om hier te komen wonen, en voor bedrijven om zich hier te vestigen. We willen daarom de mobiliteit voor de toekomst borgen. Het mobiliteitsplan¹⁰ van Waalwijk geeft daarbij onze ambities en uitvoerings- en lobbyagenda weer.

¹⁰ www.waalwijk2025.nl/bijlagen/visie-april-2017/mobiliteitsplan-waalwijk.pdf

Gezien de uitbreidingsplannen van de Efteling en de groei van de bedrijvigheid op de bedrijventerreinen verwachten we een toenemende druk op de A59 en N261. Dit zet de bereikbaarheid van Waalwijk onder druk. Versnellen van de Gebiedsopgave Oostelijke Langstraat en het stimuleren van betere doorstroom op de A59 en N261 zijn voor ons daarom cruciale doelstellingen, waarbij we ons realiseren dat we dit vooral in samenspraak met andere belanghebbenden (gemeenten, provincie, Rijkswaterstaat) dienen aan te pakken.

De containerterminal aan de Bergsche Maas bij het bedrijventerrein Havens is een andere kans. Deze terminal kan de groei in het containervervoer verwerken. Dit geeft een extra impuls aan de rol van Waalwijk als schakel voor Midden-Brabant voor de handeling en doorstroom van goederen vanuit Rotterdam, Antwerpen en het Europese achterland.

Tegelijkertijd signaleren we de opkomst van zelfrijdende auto's, e-bikes en nieuwe deeldiensten die ervoor zorgen dat we ons in de nabije toekomst anders gaan verplaatsen. De verwachting is nu dat rond 2025 het omslagpunt komt; elektrische auto's worden dan even duur als conventionele auto's en daarna zelfs goedkoper. Als gemeente staan we positief tegenover deze ontwikkelingen en daar waar mogelijk denken we mee om te versnellen en faciliteren. Dit doen we al door meer laadpalen te plaatsen.

Snelfietsroutes vormen een andere ontwikkeling waarop we willen inspringen. Een snelfietsroute is geen route waar je met de fiets hoge snelheden kunt ontwikkelen. Het is een route waar je op de fiets snel van A naar B kunt verplaatsen. Om deze te realiseren, zijn verschillende maatregelen nodig zoals het maken van ongelijkvloerse kruisingen (en daar waar dat niet mogelijk is voorrang voor de fiets instellen), ontbrekende schakels maken, comfort bieden en routes aantrekkelijk maken. De snelfietsroutes tussen Tilburg en Waalwijk, en Waalwijk en 's-Hertogenbosch willen we het liefst nog voor 2020, in nauwe samenwerking met de provincie, realiseren.

Voor ouderen en mensen met beperkingen is een goed OV een voorwaarde voor zelfredzaamheid en deelname aan het maatschappelijke verkeer. Leerlingen die gebruik maken van speciaal onderwijs zijn aangewezen op leerlingenvervoer, cliënten van zorgvoorzieningen maken gebruik van specifiek doelgroepenvervoer. Waalwijk zet voor deze categorieën reizigers in op de bereikbaarheid van bestemmingen binnen en buiten de gemeente, en tegelijkertijd op kostenbeheersing. We zien mogelijke creatieve oplossingen in de combinatie van verschillende vervoersmodaliteiten (regulier OV, regiotaxi, doelgroepenvervoer, leerlingenvervoer en aanvullende initiatieven).

Verder zien we dat het OV onder druk komt te staan op de 'dunne lijnen', bijvoorbeeld richting onze kernen Sprang-Capelle en Waspik. Ook de bereikbaarheid van de bedrijventerreinen vanaf het busstation in Waalwijk vraagt aandacht, bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van 'witte' e-bikes om de laatste kilometers comfortabel af te kunnen leggen.

Met de provincie denken wij ook graag mee over verdergaand vraaggestuurd OV en innovatieve oplossingen om ervoor te zorgen dat kernen en bedrijventerreinen goed bereikbaar zijn.

2. HOE WERKEN WIJ RICHTING 2025?

WAALWIJK
2025

2. HOE WERKEN WIJ RICHTING 2025?

<interviews met maatschappelijke middenveld over hun toekomstplannen met foto's>

2.1 RODE DRAAD: SAMEN IN BEWEGING KOMEN

DOELSTELLINGEN 2025

- De gemeente als eerste overheid.
- Nastreven van een hoge kwaliteit van publieke dienstverlening en als organisatie nog kompetenter worden op flexibiliteit, ondernemerschap, betrokkenheid en partnerschap.
- Realiseren van een maximaal maatschappelijk rendement van het geld van de inwoner en als organisatie bij de besten horen.
- Ontwikkelen van de omschakeling van een overheid die bepaalt, naar een samenleving die bepaalt.
- Zaken integraal aanpakken en de gebruiker staat centraal.
- Partijen laten doen waar ze goed in zijn. Zelf richten op: regisseren (kaderstelling en richting geven), faciliteren en activeren.
- In de dienstverlening aan initiatiefnemers geldt het 'ja mits'-principe als uitgangspunt. 'Nee, tenzij' geldt in verdachte situaties.
- Experimenteren in nieuwe leefomgevingen maar ook in samenwerkingsprocessen.
- Regie- en coördinatievoeren op een goede (veilige) digitale infrastructuur
- Investeren in meer samenwerken met de Waalwijkse samenleving (schaalverdieping) en daarbuiten (schaalvergroting).
- Fungeren als een assertieve, proactieve speler in het regionale bestuurlijke netwerk.

Nadenken over de toekomst van de gemeente Waalwijk impliceert ook nadenken over de eigen rol en positie van de gemeentelijke organisatie. Dit bezien we vanuit drie niveaus:

1. De gemeentelijke organisatie op zich;
2. Binnen de gemeente: in relatie tot inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties;
3. Buiten de gemeentegrenzen: relatie tot andere overheden en partners.

2.1.1 GEMEENTELIJKE ORGANISATIE

De gemeente heeft een professionele organisatie, is financieel gezond en voert risicomangement uit. Dienstverlening en beheer zijn op orde. Dit kwam al terug in de QuickScan die in opdracht van de provincie Noord-Brabant is uitgevoerd naar de gemeente Waalwijk in het kader van (Veer)Krachtig Bestuur. Ook bestuurlijk is Waalwijk stabiel.

Daarmee is niet gezegd dat we op onze lauweren kunnen rusten. Klantgerichtheid in contact met inwoners en ondernemers zijn een continu aandachtspunt. Zorgen voor een effectieve en efficiënte bedrijfsvoering ook. Het uitvoeren van benchmarks en klanttevredenheidsonderzoeken blijven een belangrijke graadmeter om te bepalen of we op de goede weg zijn, en blijven.

Het 'up-to-date' houden van systemen en verder gebruik maken van digitaliseringmogelijkheden is een basisprincipe. Waalwijk wil een 'slimme stad' zijn: optimaal gebruik maken van de technologie om dienstverlening en kwaliteit van leven, werken en ondernemen in de gemeente Waalwijk te versterken. Met big data bijvoorbeeld. Het Economisch Programma van De Langstraat heeft hier veel baat bij gehad. Technologie is faciliterend en ondersteunend: 'Digitaal waar het kan, persoonlijk als het nodig of beter is'.

Tegelijkertijd onderkennen we ook de beperkingen en risico's van technologie. We investeren bijvoorbeeld in de bescherming van persoonsgegevens. Richting de toekomst zien we qua dienstverlening de winst vooral te behalen in 'gastheerschap'¹¹: als gemeentelijke organisatie iedereen het gevoel geven dat ze welkom zijn.

Openheid, oplossingsgerichtheid, flexibiliteit en betrokkenheid zijn kernwaarden. Informele relaties en de menselijke maat zijn het doel. 'Ja, mits', de stelregel maar we zijn niet naïef en sluiten onze ogen niet voor (mogelijk) misbruik.

De afgelopen jaren hebben we daarin al een groeiproces doorlopen. Van ambtenaar op afstand in een bureaucratische organisatie naar een flexibele, ondernemende, betrokken ambtenaar met een relevant netwerk buiten het stadhuis is het toekomstbeeld.

2.1.2 BINNEN DE GEMEENTE WAALWIJK: SCHAALVERDIEPING EN ZELFSTURING

In lijn met de hierboven geschetste ontwikkeling van onze gemeentelijke organisatie willen we ook naar buiten toe onze handelswijze aanpassen. Het verkleinen van de kloof tussen overheid en samenleving is daarbij voor ons de uitdaging.

We willen nader tot elkaar komen door de interactie te stimuleren. Voor ons betekent dit inwoners ruimte geven, hen betrekken en laten meedenken over besluiten die de kwaliteit van de gemeenschappen betreffen. Onze ambitie is immers dat onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties zich verantwoordelijk voelen voor hun stad, wijk en/of kern.

Dit vraagt bij ons een omkering in het denken. In plaats van dat we als overheid bepalen, stimuleren we onze inwoners om zelf verantwoordelijkheid te nemen en vertrouwen we erop dat onze inwoners heel veel prima zelf kunnen.

De afgelopen jaren hebben we stappen gezet op het gebied van burgerparticipatie. Het inwonerspanel en 'Het beste idee van Waalwijk' zijn mooie voorbeelden. Voor ons is de essentie van burgerparticipatie dat we goed aansluiten op wat mensen zelf al doen, en diverse instrumenten, passend bij de situatie, kunnen inzetten om mensen te stimuleren de bijdrage te leveren die bij hen past.¹²

Met elkaar in gesprek zijn, en blijven is daarbij essentieel om het vertrouwen te laten groeien. Soms ook gewoon door iets te proberen, en te kijken hoe dat gaat. Het is een zoektocht, soms gaat het goed, soms leren we ervan hoe het de volgende keer beter of anders kan.

¹¹ Dienstverleningsvisie 'Vanzelfsprekend dienstbaar': www.waalwijk2025.nl/bijlagen/visie-april-2017/dienstverleningsvisie.pdf

¹² Evaluatie en notitie burgerparticipatie: www.waalwijk2025.nl/bijlagen/visie-april-2017/evaluatie-en-notitie-burgerparticipatie-2017-2018.pdf

Rol inwoner	Rol gemeente
Kiezer	Leiderschap, extern en intern
Klant	Dienstverlening
Onderdaan	Regeltoepassing en handhaving
Partner	Beleidsontwikkeling
Wijkbewoner	Wijkbeheer
Belastingbetaler	Efficiënt en effectief werken

Bewust zijn van de verschillende rollen die we als gemeente spelen, kiezen we dus daar waar kan, om zoveel mogelijk samen inwoners, ondernemers en organisaties aan de maatschappelijke opgaven te werken.

Ver voor 2025 faciliteren we daarom verregaande zelforganisatie in buurten en kernen, verschaffen we daarbij benodigde kennis en informatie, stimuleren we mensen en partijen zich te verbinden en tot creativiteit en initiatief te komen. Dat is onze manier van schaalverdieping. In de nota 'Evaluatie en notitie burgerparticipatie 2017-2018' staat hoe we dat concreet invullen op de korte termijn. Tegelijkertijd bewaken we de balans in belangen, houden we het algemene belang in ogenschouw en zorgen we voor naleving van regels. De doorontwikkeling van burgerparticipatie vraagt daarbij wel aandacht voor de verhouding tussen bijvoorbeeld de rol en betekenis van de traditionele vertegenwoordigende democratie en nieuwe vormen van directe volksdemocratie als een inwonerspanel. Beide concepten verschillen van elkaar. Rol en betekenis moeten niet verward worden. Hier ligt ook een uitdaging voor onze gemeenteraad.

2.1.3 BUITEN DE GEMEENTEGRENZEN: SCHAALVERGROTING

De gemeente is een zelfbewuste en proactieve speler in het bestuurlijke netwerk. We zien de gemeente als 'eerste overheid'. Waalwijk is ambitieus en neemt zelf

initiatieven in het regionale speelveld. We zoeken regelmatig de samenwerking op omdat wij ons realiseren dat voor bepaalde opgaven de gemeentelijke schaal niet toereikend is. Het is niet langer de vraag of we moeten samenwerken, maar meer hoe we de samenwerking het beste kunnen organiseren.

We kijken eerst naar de inhoud van de opgave, en bepalen vervolgens of we dit zelf het beste kunnen als 'eerste overheid'. Zo niet, dan kiezen we het verband dat het beste resultaat kan opleveren. Criteria bij die keuze zijn onder andere: kosten, kwaliteit en verminderen van kwetsbaarheid maar ook de borging van democratische legitimatie en de 'span of control' die de gemeente heeft bij besluitvorming in samenwerkingsverbanden zijn belangrijke graadmeters.

Er is dus geen blauwdruk. Het is niet, of de provincie, of de Regio Hart van Brabant, of De Langstraat, of Midsize Brabant of..., maar combinaties van partijen. Wij zoeken niet alleen de O van overheid op, maar steeds meer de verbinding met andere O's als ondernemers, onderwijs en andere maatschappelijke organisaties. De 'O' van overheid heeft niet alle wijsheid in pacht, kan niet alles alleen, en juist de expertise die ondernemers, onderwijs en maatschappelijke organisaties hebben, biedt meerwaarde.

We zitten niet in een blanco situatie en nemen deel in verschillende, al dan niet verplichte samenwerkingsverbanden, in wisselende samenstellingen. Lenen van de schaalgrootte van je burens om samen doelen te behalen is daarbij het devies. De Langstraat, bestaande uit de gemeenten Heusden, Loop op Zand en Waalwijk (114.000 inwoners), is het verband dat het dichtst bij huis is, en waarbij de gemeente Waalwijk van oudsher een verwevenheid in het gebied (h)erkent. Het onderzoek van Tordoir¹³ naar de 'daily urban systems' bevestigt deze verwevenheid. Ook onze inwoners bevestigen dit in hun respons op onze digitale vragenlijst over 'Waalwijk2025'. 'De Langstraat' vinden we onderscheidend en daarin zien we kansen voor de toekomst die de gemeente(n) sterker kunnen maken.

¹³ Brabantse netwerken, kartering van verplaatsingsstromen en motieven (Ruimtelijk Economisch Atelier Tordoir): www.waalwijk2025.nl/bijlagen/visie-april-2017/brabantse-netwerken-tordoir.pdf

We hebben vanuit de gedachte van ‘dichtbij’ een voorkeur om maatschappelijke opgaven die onze inwoners en ondernemers raken zo dichtbij mogelijk te organiseren. Onze inwoners geven in onze enquêtes over ‘Waalwijk2025’ aan zich in De Langstraat meer ‘thuis’ te voelen dan in steden als Tilburg of Den Bosch. Onze inwoners kiezen bewust voor wonen in een kleinstedelijk milieu van ‘ons kent ons’ en niet voor de grote(re) stad. De Langstraat komt daarom voor onze gemeente bij opgaven en voorzieningen die inwoners en ondernemers direct raken het eerste in zicht.

We willen de samenwerkingskansen in De Langstraat daarom verder verkennen met de gemeenten Heusden en Loon op Zand. Gezien de grootte van de schaal van De Langstraat zien we vooral winst te behalen bij operationele en tactische zaken en collegiale dienstverlening. Samen nadenken over hoe we in De Langstraat ook in de toekomst een gevarieerd aanbod aan voorzieningen aan onze inwoners kunnen aanbieden, is een andere uitdaging die we graag in gezamenlijkheid zouden willen onderzoeken.

Voor strategische en beleidsrijke opgaven is de Regio Hart van Brabant vaak het verband waar we voor kiezen¹⁴. De schaalgrootte van Midden-Brabant (440.000 inwoners) legt voor deze opgaven meer gewicht in de schaal. De Regio Hart van Brabant heeft de afgelopen jaren een professionaliseringslag ondergaan. De uitvoering van de jeugdhulp door de gemeente Tilburg is daarbij een extra impuls geweest. Ook op het gebied van de logistiek hebben Tilburg en Waalwijk elkaar versterkt in het profiel van ‘Logistic Cities’.

De gemeente signaleert dat een relatief kleine Regio Hart van Brabant, met een grotere stad als Tilburg (213.000 inwoners), twee middelgrote gemeenten (Waalwijk en Heusden) en daarnaast zes kleinere gemeenten regelmatig voor een disbalans in verhoudingen en verwachtingen zorgt. De vraag die bij ons rijst richting de toekomst is of de behoeften in samenwerking vanuit kleinere gemeenten richting de grotere stad Tilburg, vanuit Tilburg zelf richting de andere deelnemende gemeenten, en vanuit tweede (werk)stad Waalwijk soms niet te veel van elkaar verschillen. Dit

vraagt aandacht en wederzijds respect voor elkaars verwachtingen en behoeften in de toekomst. Tegelijkertijd valt niet te ontkennen dat Waalwijkers ook veel banden hebben met 's-Hertogenbosch en het land van Heusden en Altena. We willen ook graag die relaties onderhouden en niet bij voorbaat uitsluiten als het gaat om opgaven oppakken. Juist in een tijd waarin grenzen steeds meer vervagen, willen we geen nieuwe oprichten.

Kansrijk en inspirerend zien we de samenwerking met partners van vergelijkbare grootte: zowel binnen Midsized Brabant¹⁵ als binnen het Platform Middelgrote Gemeenten¹⁶.

Dè middelgrote stad bestaat niet maar een definitie is: steden die van oudsher een belangrijke regionale functie hebben vervuld als de stad met een compleet voorzieningenaanbod en bedrijvigheid die daarmee niet alleen voorzien in de behoeften van de eigen inwoners, maar ook in die van de inwoners van omliggende kleinere agglomeraties.

In Brabant: Oss, Roosendaal, Bergen op Zoom, Oosterhout, Meierijstad, Uden en Waalwijk.

De kansen en uitdagingen voor de Brabantse middelgrote steden zijn vaak gelijk, ook gezien vanuit het industriële verleden van die steden. Kennis en kunde delen biedt daarin meerwaarde. In de gesprekken over ‘stad en land’ wordt vaak de (schakel)positie van middelgrote gemeenten vergeten. Gezamenlijke lobby om de aandachtspunten voor middelgroot op de juiste bestuurlijke tafels te krijgen, is een andere opgave die we verder willen exploreren.

Ook met de provincie Noord-Brabant onderhoudt de gemeente Waalwijk – individueel, via De Langstraat of de Regio Hart van Brabant - nauwe contacten

¹⁴ www.waalwijk2025.nl/bijlagen/visie-april-2017/strategische-meerjarenagenda-hart-van-brabant.pdf

¹⁵ Het rapport Midsized Brabant van BrabantKennis heeft kansen, uitdagingen en toekomstscenario's voor middelgrote Brabantse steden opgeleverd:

www.waalwijk2025.nl/bijlagen/visie-april-2017/rapport-handelingsperspectieven-middelgrote-steden-vergeleken.pdf en www.waalwijk2025.nl/bijlagen/visie-april-2017/magazine-midsized-nl.pdf

¹⁶ Zie www.middelgrotegemeenten.nl en het rapport ‘De Kracht van Middelgroot’. Een samenwerkingsverband van veertig middelgrote gemeenten in Nederland: www.waalwijk2025.nl/bijlagen/visie-april-2017/kracht-van-middelgroot.pdf

om een bijdrage te leveren aan de doelstelling van een aantrekkelijk, bereikbaar en concurrerend Brabant. Richting de toekomst ziet de gemeente overigens meerwaarde in een alliantievorming tussen de Regio Hart van Brabant en de Regio West-Brabant om tot de juiste schaalgrootte te komen om opgaven op te pakken. Uit onderzoek van Buck consultants is ook gebleken dat als deze twee regio's samenwerken, ze de vijfde economie van Nederland vormen, en de tweede regio op toegevoegde waarden. Op de thema's logistiek, 'smart industries' (slimme maakindustrie), circulaire economie en vrijetijdseconomie is synergie te vinden.

2.1.4 VISIE BESTUURLIJKE TOEKOMST

Onze omgeving is sinds de vorige visie uit 2010 'groter' (globalisering) maar ook 'kleiner' (glokalisering) geworden. Voor ons gaat schaalvergroting (Europa, Nederland, Brabant, Regio Hart van Brabant, Midsized Brabant en De Langstraat) gelijk op met de schaalverdieping (inwoners in de verschillende kernen en wijken, ondernemers en maatschappelijke organisaties).

Het voeling hebben en houden met wat er in de Waalwijkse gemeenschap leeft en waar we iets mee willen/moeten, en wat er buiten onze gemeentegrenzen aan kansen en uitdagingen voor Waalwijk voorbij komen, is de kunst. Ons vermogen om te kunnen schakelen op de verschillende niveaus – tussen schaalverdieping en schaalvergroting - bepaalt in belangrijke mate onze kracht. Dus ook ons vermogen om Waalwijk in 2025 een aantrekkelijke gemeente te laten zijn.

Waalwijk is nu een bestuurskrachtige gemeente. De gemeente heeft een professionele organisatie, is financieel gezond en voert risicomangement uit. Dienstverlening en beheer zijn op orde.

Op het gebied van gemeentelijke samenwerking geeft de reactie 'Waalwijk is groot genoeg om klein te zijn en niet te klein om groot te zijn' een mooie weergave van de opinie van onze inwoners. De middelgrote schaal wordt als positief gezien. Een

balans tussen een menselijke maat en voldoende schaal om impact te hebben. Er zijn ook opgaven die we niet alleen kunnen oppakken. We verwachten dat dit er steeds meer zullen zijn. Ons vermogen om te kunnen verbinden en allianties te kunnen sluiten, wordt daarmee steeds belangrijker. We willen daarom onderzoeken of we het voor onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties nóg beter zouden kunnen doen als onze middelgrote schaal net iets groter zou zijn. Beter in de zin van: een effectiever en efficiënter ambtelijk apparaat. En beter in de zin van: op langere termijn voor ons verzorgingsgebied diensten en voorzieningen dichtbij huis kunnen blijven borgen. Een grotere gemeente in Midden-Brabant zou tegelijkertijd een betere balans in de regionale verhoudingen kunnen bieden.

We zien mogelijkheden om die grotere schaal dichtbij huis te organiseren, door de verwevenheid in het gebied van De Langstraat. We realiseren ons echter dat we anderen (de gemeenten Loon op Zand en Heusden) niet kunnen 'dwingen' om ook 'verliefd' te worden op De Langstraat. Als er alsnog draagvlak zou komen voor een gezamenlijke visieontwikkeling, dan pakken we die handschoen graag op.

¹⁷ Duurzaamheid = de ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen” aldus VN-commissie Brundtland.

2.2 GROENE DRAAD: DUURZAAM

DOELSTELLINGEN 2025

- Kiezen voor duurzaamheid en duurzame successen.
- Klimaatneutraal in 2043.
- Investeren in circulaire economie (van afval naar grondstof).
- Behouden en verder ontwikkelen van groen en landschap.

We willen 'groen' en daarmee duurzaam werken maar wat verstaan we eigenlijk onder duurzaamheid¹⁷?

Duurzaam kijkt naar de huidige behoeften die de mensen op de aarde hebben en hoe dit in de toekomst ontwikkeld kan worden zonder dat de mensen, het milieu of de economie in gevaar komen.

We vinden als gemeente dat we verantwoorde integrale keuzes moeten maken en we dagen anderen uit c.q. laten ons graag uitdagen om samen met ons diezelfde keuzes te maken. Duurzame keuzes die gaan over evenwicht tussen mens (People/Mens), (fysieke) leefomgeving (Planet/Milieu) en economie (Profit/Markt). Belangrijk voor nu, en ook voor straks.

Zeker in de stad Waalwijk zien we een uitdaging richting de toekomst om het woon- en leefklimaat van de stad aan de ene kant van de A59 in balans te laten zijn met de bedrijvigheid op bedrijventerreinen aan de andere kant van de snelweg. Onze keuze is daarbij niet om te stoppen met uitbreiding van de bedrijventerreinen maar wel om iedere keer een afgewogen en bewuste keuze te maken, en daar waar nodig compensatiemaatregelen te nemen om het woon- en leefklimaat van de stad en de omliggende groene omgeving te waarborgen. Het borgen van de bereikbaarheid en

de huisvestingsbehoefte van nieuwe werknemers zijn daarbij twee criteria die in ieder geval een rol spelen.

We zien overigens dat duurzaamheidsvraagstukken ook steeds vaker economische afwegingen zijn. Waarbij 'groene' oplossingen in steeds kortere periodes worden terugverdiend en steeds vaker de economisch aantrekkelijkste oplossing wordt. Duurzaamheid vraagt dus om vooruit kijken maar ook om nu handelen. Er lopen hier mooie ontwikkelingen en initiatieven¹⁸. Onlangs viel Bol.com bijvoorbeeld in de prijzen met het nog in aanbouw zijnde distributiecentrum. Bol.com kreeg de Breeam-award voor één van de meest innovatieve en duurzame bouwprojecten. Er zijn nog veel meer partijen in de gemeente Waalwijk actief, zoals de stichting Waalwijk CO2-vrij. We hebben de ambitie uitgesproken dat Waalwijk in 2043 klimaatneutraal wil zijn.

Deze ambitie maken we concreet door:

De productie van duurzame energie

Het Ecopark is een mooi boegbeeld van duurzame energieopwekking en toepassing in Waalwijk. Hier is een combinatie van windenergie, zonne-energie en opwekking van groen gas uit biomassa zichtbaar. Uitbreiding van het Ecopark¹⁹ is een optie die we onderzoeken, al op korte termijn. In 2017 worden de bestaande panelen door

¹⁸ Zie Governance monitor duurzame gemeenten (2017 Telos, Universiteit van Utrecht en VNG): www.waalwijk2025.nl/bijlagen/visie-april-2017/governance-monitor-eindrapport.pdf

¹⁹ Uitbreiding van de biomassacentrale is een verantwoordelijkheid van HoSt.

Eneco vervangen door panelen die een grotere opbrengst genereren. De gemeente zet waar mogelijk de daken van de gemeentelijke gebouwen in om zonne-energie op te wekken. Zo komen op het stadhuis ook panelen te liggen. Onze ambitie is om ook andere partijen te stimuleren om hun daken beschikbaar te stellen voor zonne-energie. Woningbouwvereniging Casade heeft op haar hoogbouw zonnepanelen gelegd waarmee de servicekosten van de hoogbouw voor haar huurders omlaag gaat.

Energiebesparing te stimuleren

Het terugdringen van energiegebruik doen we onder andere via verduurzaming van eigen vastgoed en door het stimuleren van verduurzaming van particuliere woningen. Samen met de gemeente Tilburg ontwikkelen we de komende jaren een innovatieve aanpak om Verenigingen van Eigenaren te helpen met het verduurzamen van hun complexen.

Bij de aanleg van nieuwe woonwijken wordt geen nieuw gasnet aangelegd. Het Rijk wil in 2050 van het gas af zijn. De gemeente wil daarom in 2020 een warmteplan klaar hebben waarin de vraag en het aanbod van warmte geïnventariseerd is en gekoppeld aan kansen voor uitfasering van aardgas.

Minder en schoner energiegebruik moet ook zorgen voor betere luchtkwaliteit. Daarom bepleiten we bij de provincie Noord-Brabant het optimaliseren van het openbaar vervoer, stimuleren we lokaal het gebruik van de fiets en zien we elektrisch rijden een vlucht nemen. Deze laatste ontwikkeling ondersteunen we bijvoorbeeld via laadpalen. De plannen tot aanleg van snelfietsroutes tussen Waalwijk en Tilburg, en Waalwijk en Den Bosch passen hier naadloos bij aan.

Vanuit ondernemers verenigd in de stichting Waalwijk CO₂-vrij wordt onderzocht om een warmtenet aan te leggen, in eerste instantie op het bedrijventerrein Haven. Aanbod van warmte, bestaande uit restwarmte van bedrijven, zou daarbij gematched kunnen worden met vraag naar warmte van andere bedrijven en/of inwoners. Dit initiatief is ook een impuls voor de werkgelegenheid en bevordert de aantrekkelijkheid van de bedrijventerreinen.

Circulaire economie

Het stimuleren van de circulaire economie voegen we toe aan onze ambitie voor 2025. De circulaire economie is een economisch systeem dat bedoeld is om herbruikbaarheid van producten en grondstoffen te maximaliseren en waardevernietiging te minimaliseren. Anders dan in het huidige lineaire systeem, waarin grondstoffen worden omgezet in producten die aan het einde van hun

levensduur worden vernietigd. We zien voor Waalwijk interessante mogelijkheden in (het verwerken) van retourstromen. Er is behoefte aan locaties waar deze verwerking plaats kan vinden en daar kan Waalwijk goed in voorzien.

Op lokaal niveau doen we afvalscheiding zo duurzaam mogelijk via het terugbrengen van de hoeveelheid restafval en stimuleren van gescheiden afvalinzameling. In 2020 voldoen we aan de landelijke ambitie 'Van afval naar grondstof' (VANG), 100 kilo restafval per inwoner per jaar en 75% scheiding van het huishoudelijk afval. Slim hergebruik van grondstoffen en restproducten is hiervan het doel. Ook het zwerfafval pakken we actief aan.

De gezonde mens/Waalwijker

Stimuleren van de gezondheid van onze inwoners zien we ook als onderdeel van duurzaamheid. Jongeren op gezond gewicht (JOGG) is een project dat vanuit die ambitie voortkomt. In de nieuwe Omgevingswet is hier veel aandacht voor, en zullen we deze ambitie verder concretiseren.

Tegelijkertijd gaat het bij gezonde Waalwijkers ook om verminderen van geluids- en geuroverlast en het verbeteren van de luchtkwaliteit, onder andere door het verminderen van stikstofproductie, bijvoorbeeld door agrarische bedrijven. Zeker niet onvermeld mag blijven dat Waalwijk aandacht heeft voor natuur. Het groenstructuurplan²⁰ uit 2017 bevat een visie op de toekomst waarmee we de komende tien jaar beogen de kwantiteit en de kwaliteit van het groen in de gemeente te optimaliseren. De uitvoering doen we via de Groene Agenda die we samen met onze inwoners willen opstellen en waarin concrete maatregelen komen te staan voor het verhogen van de hoeveelheid en kwaliteit van het groen in de gemeente en het vergroten van de biodiversiteit. In 2017 neemt Waalwijk deel aan de Entente Florale om gekozen te worden als groenste gemeente van Nederland.

Duurzaam bewustzijn

Uit de digitale enquêtes die we gehouden hebben onder onze inwoners over

'Waalwijk2025' kwam duurzaamheid niet als prioriteit uit de bus. Inwoners kiezen eerder voor verbeteringen in de fysieke leefomgeving dan investeren in duurzaamheid²¹.

Daarom willen we blijven investeren in het bewustwordingsproces rondom het belang van energie en klimaat en onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties stimuleren en waar mogelijk faciliteren om duurzaam te wonen, werken en ondernemen.

We juichen daarom ontwikkelingen als 'Groen is goed te doen' waarbij huurders van Casade participeren in zonnepanelen dan ook toe, evenals het plaatsen van zonnepanelen op daken van bedrijfsgebouwen. Het grootste zonnepanelendak van Brabant ligt bij De Mandemakers Groep in Waalwijk.

We zijn van plan actief deelnemer te zijn en blijven in de regionale projecten van de Regio Midden-Brabant die vergroening en verduurzaming van onze leefomgeving stimuleren, als ook initiatieven die vanuit de provincie Noord-Brabant, de Vereniging Nederlandse Gemeenten en het Rijk worden ontwikkeld. Graag zijn we proeflab voor nieuwe (duurzaamheids)initiatieven.

²⁰ www.waalwijk2025.nl/bijlagen/visie-april-2017/eindversie-groenstructuurplan-waalwijk.pdf

²¹ Totstandkoming visie en resultaten enquêtes: www.waalwijk2025.nl/bijlagen/visie-april-2017/toekomstvisie-waalwijk-2025-rapportage-inwonerspanel.pdf

Deze toekomstvisie is het resultaat van een goede samenwerking tussen de gemeente, inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

3. NAWOORD BURGEMEESTER

WAALWIJK
2025

3. NAWOORD BURGEMEESTER

Een visie is een vergezicht. Vergezichten zijn meestal aantrekkelijk en inspirerend, maar het zijn geen blauwdrukken voor de toekomst. Daarvoor is het beeld niet scherp genoeg. Ook is onbekend of we onze doelen ook echt zullen bereiken. Daarvoor liggen er te veel onzekerheden op ons pad en kan er onderweg te veel gebeuren. Niet alleen omstandigheden kunnen veranderen, maar ook opvattingen in de samenleving en in de politiek. Daarom is een toekomstvisie voor de gemeente niet te vergelijken met een collegeprogramma. Toch is het belangrijk om een visie te hebben en strategische keuzes te maken. Deze toekomstvisie fungeert als kompas, niet alleen voor het huidige gemeentebestuur maar mogelijk ook voor toekomstige colleges en gemeenteraden.

Natuurlijk zullen zij er wel steeds weer opnieuw invulling aan moeten geven. Ambities realiseren we immers alleen als we ons doel voor ogen houden en tegelijkertijd alert reageren op ontwikkelingen in onze omgeving. Omdat het toekomstbeeld globaal is beschreven, is dit naar onze mening niet zo snel aan herijking toe. Voor een aantal strategische keuzes is dat binnen drie tot vijf jaar waarschijnlijk wel het geval. Daar waar de route te hobbelig blijkt of niet inspirerend genoeg om de visie te realiseren, zullen we moeten bijsturen voor 2025. Het aantreden van nieuwe gemeenteraden en nieuwe colleges zijn daarvoor bij uitstek geschikte momenten.

Deze toekomstvisie is het resultaat van een goede samenwerking tussen de gemeente, inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Wij hopen de gedeelde ambitie dan ook samen te realiseren. De gemeente zal waar nodig en mogelijk partners faciliteren. Ook wil de gemeente anderen stimuleren om initiatieven te ontplooiën. Ik hoop dat deze visie mensen inspireert om een bijdrage te leveren aan de toekomst van Waalwijk. De ambitie 'staat'. Nu staan we voor een volgende uitdaging: het realiseren daarvan.

Kortom, laten we er samen aan werken dat Waalwijk ook in de toekomst 'Waalrijk' blijft!

BIJLAGE 1. TERUGBLIKKEN

WAALWIJK
2025

BIJLAGE 1. TERUGBLIKKEN

<interviews met Waalwijkse senioren terugkijkend op hun leven in Waalwijk met foto's >

1.1 WAAROM EEN HERIJKING VAN DE STRATEGISCHE VISIE UIT 2010?

Oorsprong van dit document is gelegen in twee concrete afspraken die het Waalwijkse college van burgemeester en wethouders heeft gemaakt:

1. In het collegeakkoord 'Krachten bundelen' uit 2014 is vastgelegd dat in 2016 een herijking van de uit 2010 daterende 'Strategische Visie Waalwijk 2020, de schakel van Midden-Brabant' wordt opgepakt.
2. De provincie Noord-Brabant heeft iedere Brabantse gemeente gevraagd om te komen met een bestuurlijke visie op haar toekomst²². Waalwijk heeft daarbij aangegeven de beantwoording van deze vraag mee te nemen in de herijking van de strategische visie.

Dit visiedocument komt dus simpelweg voort uit: afspraak is afspraak. Belangrijker is echter waarom het college van B&W tot deze afspraken is gekomen. Deze komen voort uit het gedeeld besef dat het voor de gemeente belangrijk is om, los van de waan van de dag, continu na te denken over de toekomst.

Nadenken over hoe je ervoor zorgt dat de gemeente Waalwijk ook op langere termijn een aantrekkelijke gemeente is om te wonen, werken, ondernemen, leren en recreëren. Af en toe vanuit een helikopter op Waalwijk neerkijken, trends en ontwikkelingen overzien en vanuit dat perspectief nadenken over de toekomst is nodig om aan die aantrekkelijkheid te kunnen blijven werken.

1.2 WAT WAREN DE MISSIE EN AMBITIES UIT 2010?

Als resultaat van het visietraject dat in 2009-2010 heeft gelopen, zijn onderstaande missie, ambities en doelstellingen geformuleerd. Deze vormen het ijkpunt voor de herijking van nu.

Missie: de gemeente Waalwijk is een stedelijk knooppunt dat met zijn krachtige economische functie en karakteristieke kernen en omgeving een vitale schakel is in de regionale netwerken van Midden-Brabant

Ambities: Waalwijk is/heeft...

- Stedelijk knooppunt in Midden-Brabant
- Vitaal door ondernemende gemeenschappen in kernen en wijken
- Duurzaam regionaal werkgelegenheidscentrum
- Toegevoegde waarde in de Leisure regio
- Regie- en servicegerichte organisatie en bestuur

Doelstellingen:

- kiezen voor duurzaamheid en duurzame successen;
- inspelen op de kwaliteiten waarmee de gemeente een sterke, eigenstandige positie kan ontwikkelen;
- een regionale werkgelegenheidsfunctie voor de regio Midden-Brabant;
- behouden bovenlokale taak op het gebied van wonen, zorg en detailhandel;
- aanbieden kleinstedelijke woonmilieus die aanvullend zijn op de omliggende grote steden en dorpen;
- maatregelen treffen die de doorstroming van het verkeer moeten bevorderen.
- wijken die vitaal en levendig zijn;
- vanuit het credo "niet leunen, wel steunen" mensen stimuleren om de regie over hun eigen leven te nemen. Waar mogelijk bewoners initiatieven laten ontplooiën;
- diversiteit en eigenheid van de kernen behouden én versterken;
- voor bovenlokale voorzieningen actief samenwerken met buurgemeenten en Tilburg en 's-Hertogenbosch;
- Behoud/versterken culturele voorzieningen;
- ouderen zoveel en zolang mogelijk actief laten zijn en zelfstandig laten wonen;
- positief verleiden van jongeren met voorzieningen op het gebied van uitgaan en sport;

²² Dit verzoek komt voort uit het project (Veer)Krachtig Bestuur in Brabant dat de provincie samen met de Vereniging van Brabantse Gemeenten heeft opgepakt. Brabant wil tot de topregio's in Europa blijven behoren. Om de uitdagingen de komende jaren goed te kunnen aangaan en kansen goed te benutten is samenwerking van de overheden met inwoners, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en kennisinstellingen heel belangrijk, maar ook de samenwerking tussen overheden is van cruciaal belang. Een veerkrachtig bestuur is daarom belangrijk. Op basis van de antwoorden van de Brabantse gemeenten op hun visie op de bestuurlijke toekomst wordt op regionaal niveau het gesprek gevoerd over de passende bestuursvorm: www.brabant.nl/veerkrachtigbestuur

- bescheiden groei woningvoorraad gericht op de opvang van de eigen behoefte en vergroten verscheidenheid in het woningaanbod. Kwaliteit i.p.v. kwantiteit;
- inbreiding gaat in principe voor uitbreiding. Open en groene locaties in bestaand bebouwd gebied zoveel mogelijk behouden;
- tot 2020 aanzienlijke behoefte aan nieuwe bedrijventerreinen. De afnemende behoefte op langere termijn gaat samen met een herstructureringsopgave van het bestaande aanbod;
- met de verdere ontwikkeling van de bedrijventerreinen, de uitbreiding van recreatieve en toeristische functies, de versterking van het centrum en de woonboulevard ontwikkelen van een zeer divers werkgelegenheidsaanbod;
- naast stuwende bedrijven bevorderen van groei in verzorgende bedrijvigheid;
- de ligging van Waalwijk aan de Maas benutten;
- actief bijdragen aan de toeristisch/recreatieve kracht van de regio;
- de gemeente wordt onderdeel van de keten voor een dagje uit. Bezoekersstroom op gang brengen tussen de boulevard en het centrum;
- uitbreiding en verbetering van accommodaties en culturele programmering;
- behoud en verdere ontwikkeling van groen en landschap;
- partijen laten doen waar ze goed in zijn. de gemeente richt zich zelf op: regisseren (kaderstelling en richting geven), faciliteren en activeren;
- fungeren als een assertieve, proactieve speler in het regionale bestuurlijke netwerk;
- samenwerken met buurgemeenten zowel op strategisch (visieontwikkeling), tactisch en operationeel niveau (projecten en uitvoering reguliere overheidstaken);
- compacte en servicegerichte organisatie;
- hoge kwaliteit van publieke dienstverlening;
- in de dienstverlening naar initiatiefnemers geldt het “ja mits” principe als uitgangspunt.

1.3 ZIJN DEZE MISSIE EN AMBITIES NOG ACTUEEL?

De ‘beleidsomgeving’ anno 2016-2017 vertoont wezenlijke verschillen met die in 2010. Ook de trends en ontwikkelingen zijn anders dan toen. Enkele belangrijke verschillen (niet limitatief²³):

1. In 2015 hebben gemeenten vanuit het Rijk taken op het gebied van jeugdzorg, werk en inkomen en zorg aan langdurig zieken en ouderen gekregen. Dit brengt risico’s met zich mee, maar geeft ons als gemeente ook de mogelijkheid om zaken voor de inwoners integraal te regelen. De huidige strategische visie uit 2010 is niet ingericht op deze ontwikkelingen binnen het sociaal domein.
2. In 2010 was de volle impact van de financiële crisis nog niet duidelijk. Zes jaar later zijn de uitwassen hiervan meer inzichtelijk geworden, zoals die op de huizenmarkt, de groeiende ongelijkheid in de samenleving tussen arm en rijk (ook in gezondheid) en de gevolgen van de crisis voor de gemeentelijke begroting.
3. Veiligheid wordt een steeds belangrijker thema. Aandacht gaat uit naar het verschil tussen objectieve veiligheid en subjectief veiligheidsgevoel. Inwoners voelen zich steeds onveilig, extra beïnvloed door social media. We zien ook dat onder- en bovenwereld steeds meer met elkaar verstrengeld raken²⁴. De verleiding van snel geld verdienen via wietteelt in plaats van schappen vullen in de supermarkt is voor sommige jongeren (te) groot. De veiligheidszorg vraagt om deze redenen een andere aanpak dan een paar jaar geleden.
4. De veranderende dynamiek in de binnensteden is de afgelopen vijf jaar steeds duidelijker geworden. De groei van internetshoppen, als ook de groeiende behoefte aan meer beleving in de binnenstad (uitgaan, vrijetijdsbesteding) vragen in de stad Waalwijk nu om een duidelijkere visie dan in 2010.
5. De trend van de afgelopen vijftig jaar, waarbij meer mensen immigreren dan emigreren, zal doorzetten en ook de wijzigingen in de herkomst

²³ Zie voor een meer compleet beeld de trends en ontwikkelingen op www.waalwijk2025.nl/bijlagen/visie-april-2017/trends-en-ontwikkelingen-definitief-met-akkoord-college.pdf

²⁴ Pieter Tops/Jan Tromp, De achterkant van Nederland.

van de immigranten maken dat de diversiteit van de bevolking groter wordt. De gemeente ziet dit zelf concreet in de groeiende groep van arbeidsmigranten en statushouders. Ook dit vraagt om nadenken over het woonaanbod. Tegelijkertijd neemt de culturele diversiteit van de bevolking toe, met bijkomende sociale effecten.

6. De werkgelegenheidsgroei heeft in Waalwijk onverminderd doorgezet: de bedrijventerreinen zijn uitgebreid en in Waalwijk zijn er meer banen dan dat de beroepsbevolking groot is. Dit biedt mogelijkheden voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Tegelijkertijd zal de logistieke markt in Waalwijk, om productieschommelingen op te vangen, ook om tijdelijke arbeidskrachten vragen en daarvoor een beroep doen op bijvoorbeeld arbeidsmigranten. De groei van de logistieke bedrijven in Waalwijk zorgt ook voor uitdagingen op het gebied van de bereikbaarheid van de gemeente over weg en water.
7. Inwoners zijn veranderd: een deel van hen is bereid de zorg voor hun woonomgeving in eigen hand te nemen en daarbij ook de handen uit de mouwen te steken ('Meer samenleving, minder overheid'). Dwingende eenzijdige overheidsbemoediging wordt in afnemende mate getolereerd en ook de roep om minder regels klinkt al jaren. Vertrouwen en verbinden zijn belangrijke sleutelbegrippen in het huidig tijdsgewricht. Niet voor niets werd 'het touwtje uit de brievenbus' van Jan Terlouw bij DWDD 'trending topic' op social media en krijgen de ideeën van Van Reybrouck over de vernieuwing van de democratie veel aandacht.
8. Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. Naar verwachting treedt de Omgevingswet in 2019 in werking: één wet die alle wetten en regels op het gebied van de leefomgeving vereenvoudigt en bundelt en die het een stuk eenvoudiger maakt nu nog uiteenlopende vergunningen via één omgevingsloket de regelen. De nieuwe Omgevingswet maakt het verplicht dat een nieuwe integrale visie als toetsingskader voor plannen kunnen gaan fungeren. Ook dit maakt actualisering van de huidige strategische visie noodzakelijk.

9. Communicatie- en informatiestromen en - technieken zijn drastisch gewijzigd en dit biedt nieuwe mogelijkheden, maar stelt ook nieuwe eisen, bijvoorbeeld op het gebied van domotica maar ook de gemeentelijke dienstverlening (inclusief gegevensbescherming). 'Smart Living': toename technologie thuis, maar ook 'Smart City': digitalisering en verstedelijking komen samen. Slimme technologie en slimme mensen maken de stad aantrekkelijker, duurzamer en leefbaarder.
10. Er is een toenemende roep om klimaatadaptatie en verhoogde aandacht voor kwaliteit van leven in vele facetten. In de visie uit 2010 kwam duurzaamheid beperkt aan bod. Nu is de aandacht hiervoor veel groter.

Als laatste signaleren we dat er de afgelopen jaren steeds meer aandacht is voor de bestuurskracht van gemeenten. De vraag: 'Is Waalwijk in haar huidige staat en vorm capabel om de maatschappelijke opgaven die eraan komen het hoofd te bieden?' staat daarbij centraal. De provincie Noord-Brabant vraagt hierop van ons een antwoord in het kader van 'Veerkrachtig Bestuur in Brabant'.

Met de kennis van nu zou er in 2010 (logischerwijs) een andere visie zijn opgesteld. Het is niet zo dat de missie, ambities en doelstellingen van destijds geheel overboord gezet moeten worden. In deze tijd kiezen we door de veranderde maatschappelijke opgaven andere prioriteiten.

We vinden de Waalwijkse missie uit 2010 nog steeds passend maar voegen daar De Langstraat aan toe om het belang daarvan voor ons te duiden:

[De gemeente Waalwijk is een stedelijk knooppunt dat met zijn krachtige economische functie en karakteristieke kernen en omgeving een vitale schakel is in de regionale netwerken van De Langstraat en Midden-Brabant.](#)

Van de vijf ambities die we destijds vaststelden, houden we er een:

Waalwijk is...

1. Duurzaam regionaal werkgelegenheidscentrum

Deze past Waalwijk immers nog steeds als een goede jas. We voegen er wel aan toe dat het ons vooral te doen is om een gezonde balans tussen woon- en leefklimaat van de gemeente aan de ene kant van de A59, en de economische ontwikkelingen op de bedrijventerreinen Havens aan de andere kant. De andere vier ambities luiden:

Waalwijk is/heeft...

1. Stedelijk knooppunt
2. Toegevoegde waarde in de Leisure regio
3. Regie- en servicegerichte organisatie en bestuur
4. Vitaal door ondernemende gemeenschappen in kernen en wijken

Stedelijk knooppunt staat al in onze missie, en schrappen we daarom uit onze ambitie. Van de ambitie op het gebied van leisure constateren we dat de toegevoegde waarde beperkt uit de verf is gekomen. We vinden de vrijetijdseconomie belangrijk maar willen ons vooral concentreren op het verder 'branden' van Waalwijk als centrum van schoen- en lederontwikkeling. Niet voor niets geldt het adagium: wat diep geworteld is, kan hoog groeien. Waalwijk is van oudsher het centrum van de schoen- en leder, en telt nu nog steeds de hoogste concentratie schoen- en lederbedrijven van Europa. De potentie die daar in zit, willen we ook in de toekomst verder uitnutten, zowel in economisch opzicht als in de vrijetijdsindustrie. Onze bedrijfsvoeringsambitie is, vooral door de gewijzigde maatschappelijke verhoudingen, aan actualisatie toe. De afgelopen jaren is onze samenleving immers wezenlijk veranderd. Niet voor niets is 'het touwtje uit de brievenbus' van Jan Terlouw 'trending topic' geworden op social media en krijgt Van Reybrouck veel aandacht met zijn nieuwe vormen van democratie. Het verbaast ons niet dat uit onze uitvraag onder inwoners naar voren komt dat zij zich zorgen maken over 'de sfeer in

de gemeente' en 'hoe we met elkaar omgaan'. De ambitie 'vitaal door ondernemende gemeenschappen in kernen en wijken' is relevant maar de twee ambities willen graag ombuigen naar een nieuwe ambitie:

Onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisatie zijn eigenaar van de Waalwijkse samenleving, waarbij vertrouwen en verantwoordelijkheid de uitgangspunten zijn.

Daarmee duiden we de ontwikkeling dat inwoners eigenaar van de samenleving worden in plaats van consument van de overheid. Bovenal missen we een ambitie waar het uiteindelijk allemaal om draait. Deze voegen we daarom toe en zetten we bovenaan. Dit is de ambitie dat Waalwijk een aantrekkelijke gemeente is om te wonen, werken, leren en ondernemen; een plek waar onze kinderen in een fijne omgeving veilig kunnen opgroeien.

BIJLAGE 2. TOTSTANDKOMING VISIE

WAALWIJK
2025

BIJLAGE 2. TOTSTANDKOMING VISIE

Het toekomstbeeld in deze visie is niet in de beslotenheid van het stadhuis tot stand gekomen. In het najaar van 2016 zijn inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers via digitale enquêtes ondervraagd. Ook medewerkers van de gemeente hebben deze enquête ingevuld. Bewust is gekozen voor een brede digitale uitvraag om laagdrempelig een zo groot mogelijke groep belanghebbenden te benaderen en te vragen naar hun mening over de toekomst van de gemeente Waalwijk.

Centraal in de vragenlijst stond:

1. Wat vind je goed in Waalwijk?
2. Wat vind je minder goed in Waalwijk?
3. Wat zie jij als kansen en prioriteiten voor de toekomst?
4. Hoe kijk je aan tegen gemeentelijke samenwerking?

Om inwoners te benaderen is gebruik gemaakt van het inwonerpanel 'Sprekend Waalwijk'. Omdat in de groep van respondenten de jongeren tot 25 jaar niet zwaar vertegenwoordigd is in het panel, is deze groep via bezoeken van de burgemeester aan scholen en het betrekken van The Honours Club²⁵, apart benaderd.

De brede uitvraag onder al deze doelgroepen heeft veel nuttige informatie opgeleverd en daarover zijn rapportages opgesteld²⁶. Vervolgens zijn er twee rondetafelgesprekken gehouden met inwoners. Daarnaast is op 29 november 2016 bij FabriekNL een expertmeeting georganiseerd om verder van gedachten te wisselen over de toekomst van Waalwijk. Hierbij zijn ruim 130 inwoners, ondernemers en afgevaardigden vanuit andere overheden, maatschappelijke organisaties en onderwijs aanwezig geweest.

De hoeveelheid reacties en positief kritische respons vanuit de verschillende doelgroepen hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan de totstandkoming van deze visie.

Bij clustering van alle respons die is ontvangen, valt het op dat alle betrokken partijen behoorlijk eensgezind zijn in hun beeld van Waalwijk (zie grafiek op volgende pagina). Ze waarderen dezelfde kwaliteiten en zien een aantal zelfde kansen voor Waalwijk. Volgens de respondenten liggen deze kansen richting de toekomst vooral op het vlak van een aantrekkelijk winkelaanbod en centrum, waarbij een grote(re) rol voor evenementen en tijdelijke initiatieven zou moeten zijn weggelegd. Ook het werven van nieuwe bedrijvigheid en werkgelegenheid, goede welzijns- en zorgvoorzieningen, veiligheid en het voorkomen van overlast worden als ontwikkelpunten voor Waalwijk geïdentificeerd.

De grootste zorg richting de toekomst wordt geuit over het winkelaanbod in de gemeente. Daarnaast maken de verschillende groepen zich zorgen over 'de sfeer in de stad', normen en waarden van de bevolking en de toekomst van de jeugd. De respondenten maken zich dus vooral zorgen over de manier waarop mensen in de toekomst met elkaar zullen omgaan.

Op het gebied van gemeentelijke samenwerking geeft de reactie 'Waalwijk is groot genoeg om klein te zijn en niet te klein om groot te zijn' een mooie weergave van de opinie. De middelgrote schaal wordt als positief gezien. Een balans tussen een menselijke maat en voldoende schaal om impact te blijven houden wordt als wenselijk gezien. Gemeentelijke samenwerking(en) dienen hier op aan te sluiten, aldus de respondenten.

²⁵ The Honours Club is een organisatie van jongeren die geboren en getogen zijn in De Langstraat en nu vanwege hun studie elders studeren (en wonen). Deze jongeren zijn tussen de 18 en 25 jaar oud.

²⁶ Alle rapportages zijn terug te vinden op www.waalwijk2025.nl

Rapportcijfers enquêtes (gemiddelden staan tussenhaakjes)

